

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Nuorten oma järjestyksenvalvoja erityisesti ”heavy usersiden” silmin

Huvinen, Sami & Marttila, Jussi & Toikka, Teemu

2017 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Yhdessä enemmän

Nuorten oma järjestyksenvalvoja erityisesti ”heavy use-
reiden” silmin

Huvinen, Sami
Marttila, Jussi
Toikka, Teemu
Rikosseuraamusalan koulutusoh-
jelma
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2017

Huvinen, Sami & Marttila, Jussi & Toikka, Teemu

Nuorten oma järjestyksenvalvoja erityisesti heavy usersien silmin

Vuosi	2017	Sivumäärä	63
-------	------	-----------	----

Opinnäytetyön tarkoituksena oli hankkia tietoa nuorten kokemuksista koskien Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilua. Kokeilu kuuluu Nuorten reviireillä -projektiin ja sen on kehittänyt Nuorten palvelu ry. Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilu aloitettiin vuoden 2016 alussa yhteistyössä Securitas Oy:n ja Citicon Oy:n kanssa kauppakeskus Iso Omenassa Espoossa. Opinnäytetyössä kerättiin tutkimustietoa nuorten näkökulmasta Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilusta, sen onnistumisesta ja mahdollisista parannusehdotuksista sekä kokeilun jatko- ja laajentumistarpeesta. Työssä tutkittiin myös nuorten kokemuksia kauppakeskus Iso Omenan turvallisuudesta ja merkityksestä nuorille ajanviettopaikkana.

Tutkimustieto on kerätty laadullisin haastattelumenetelmin kauppakeskus Iso Omenassa ”heavy user” -nuorilta eli erityisen paljon aikaa kauppakeskuksessa viettäviltä nuorilta. Työn reliabiliteetin tukemiseksi työssä haastateltiin myös nuorten omaa järjestyksenvalvojaa sekä palveluesimiestä lisätiedon saamiseksi verrattuna nuorten kokemuksiin.

Tutkimustuloksista voidaan havaita, että kokeilu on otettu hyvin vastaan nuorten keskuudessa, mutta se on ollut melko tuntematon. Nuorten oman järjestyksenvalvojan läsnäolo on koettu positiivisena ja hyödyllisenä. Palveluesimies piti kokeilua myös onnistuneena. Hän koki myös, että kokeilulle on selkeää jatko- ja laajentumistarvetta. Tutkimustuloksista on myös selkeästi nähtävillä, että kauppakeskus Iso Omena mielletään pääosin turvalliseksi ja tärkeäksi ajanviettopaikaksi nuorten vapaa-ajalla.

Asiasanat: hengailu, puolijulkinen tila, nuori, järjestyksenvalvoja, nuorten oma järjestyksenvalvoja

Huvinen, Sami & Marttila, Jussi & Toikka, Teemu

Heavy users' experiences of a youth-specific safety experiment

Year	2017	Pages	63
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to acquire information on the experiences of youth of the Youth safety experiment. The experiment was part of a project called Nuorten reviiireillä and was developed by Nuorten palvelu ry. The experiment was carried out in the beginning of 2016 in co-operation with Securitas Oy and Citicon Oyj and it was located in the Iso Omena shopping centre in Espoo.

The data in the thesis was collected in the studied shopping centre using qualitative interviews which focused on so called "heavy users" i.e. the youth who spend a lot of their time in the shopping centre. To ensure reliability the projects own safety guard and supervisor were also interviewed to compare with information obtained from the youth. The data was collected from a youth's point of view considering their experiences of the project, its possible successes and development suggestions. The thesis also studied the youths' experience of safety in the shopping centre and also its meaning as a meeting place for youth.

The results of the thesis showed that the experiment had been clearly accepted among the interviewed youth, however, it had also been rather unknown by some of the interviewed youth in the shopping centre. The presence of safety specifically for youth was considered positive and useful. The supervisor of the experiment experienced it as being successful and saw possible areas for development and expansion. The results of the thesis also showed that the Iso Omena shopping centre was mainly considered as a safe and important place to meet during free time by the interviewed youth.

Keywords: meeting places for youth, shopping centre, youth, safety, youth-specific safety

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Nuorten Palvelu ry	8
2.1	Nuorten reviireillä-projekti	8
2.2	Nuorten oma järjestyksenvalvoja	9
2.3	Nuorten reviireillä- projektin muu sisältö	9
2.4	Kauppakeskus Iso Omenan esittely	12
3	Teoreettinen viitekehys	12
3.1	Yhteys aikaisempiin tutkimuksiin	12
3.2	Hengailu ja sen lieveilmiöt	15
3.3	Nuorten käyttämät tilat kaupungeissa	16
3.4	Hengailuilmion rajaaminen opinnäytetyössä	18
3.5	Nuori käsitteenä ja nuorisotyö	18
3.6	Järjestyksenvalvoja	20
4	Tutkimusasetelma	20
4.1	Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimustehtävä	20
4.2	Toteutus	22
4.3	Valitut tutkimusmenetelmät	23
4.4	Aineiston kerääminen	24
4.5	Aineiston analyysi	26
4.6	Opinnäytetyön luotettavuus	27
4.7	Eettisyys	30
5	Tulokset	31
5.1	Nuorten hengailu kauppakeskus Iso Omenassa	32
5.2	Nuorten ajatuksia kauppakeskuksen turvallisuudesta	33
5.3	Nuorten ajatuksia kauppakeskuksen järjestyksenvalvojista	35
5.4	Nuorten kokemuksia nuorten omasta järjestyksenvalvojasta	37
5.5	Nuorten oman järjestyksenvalvojan sekä palveluesimiehen haastattelu	40
6	Johtopäätökset	45
6.1	Nuorten hengailun nykytila Iso Omenassa	45
6.2	Järjestyksenvalvojan merkitys	48
6.3	Nuorten oman järjestyksenvalvojan merkitys	49
6.4	Eroavaisuudet ja yhdenmukaisuudet nuorten ja nuorten oman järjestyksenvalvojan käsityksissä	51
7	Pohdinta	53
7.1	Oman ammatillisen toiminnan reflektointi & opinnäytetyöprosessin hallinta	53
7.2	Kokeilun jatkotarve ja kehitysideoita	54
	Lähteet	58

Kuviot.. ..	61
Liitteet.....	62

1 Johdanto

Opinnäytetyössämme tutkimme Nuorten Palvelu ry:n kokeilua Nuorten oma järjestyksenvalvoja, joka on toteutettu tammi-toukokuun 2016 aikana kauppakeskus Iso Omenassa Espoossa. Kokeilua on tehty yhteistyössä Citycon Oyj:n ja Securitas Oy:n kanssa ja se on osa Nuorten re-viireillä-projektia. Kokeilu on jatkunut toukokuun 2016 jälkeen, mutta nuorisotyöhön kohdistunut aika on ollut hyvin rajallista. (Puumilahti, 2016.) Kokeilu ja työmuoto on Suomessa täysin uusi, joten hankkeen toteuttajilla on tarvetta toiminnan edelleen kehittämiseksi ja uuden kokeilulle (nuortenpalvelu.fi). Työssämme tutkimme nuorten oman järjestyksenvalvojan työtä erityisen paljon vapaa-aikaansa kauppakeskuksessa viettävien nuorten eli ”heavy usersien” näkökulmasta.

Opinnäytetyömme tarkoitus on tuottaa opinnäytetyön tilaajalle uutta informaatiota hankkeesta ja kuinka nuoret ovat sen kokeneet. Tarkastelemme myös nuorten suhtautumista järjestyksenvalvojiin, sekä ovatko käsitykset järjestyksenvalvonnasta muuttuneet hankkeen aikana. Haluamme tuoda esille myös nuorten oman kokemuksen hankkeen mahdollisesta jatko- ja laajentumistarpeesta. Nuorten oman järjestyksenvalvojan ja palveluesimiehen haastattelulla halusimme tuottaa informaatiota, jolla lisäisimme opinnäytetyön tulosten luotettavuutta. Haastattelulla saimme ristikkäistietoa, johon pystyimme vertaamaan nuorten vastauksia. Päätökseen vaikutti myös nuorten haastatteluilla saatu tulos, joka osoitti nuorten oman järjestyksenvalvojan vähäisen tunnettavuuden haastateltujen nuorten keskuudessa.

Aiheen valinta lähti käynnistyi, kun Nuorten Palvelu ry etsi opinnäytetyöntekijöitä opinnäytetyölle, jonka aiheena oli Nuorten oma järjestyksenvalvoja-kokeilu. Yhteisessä tapaamisessa Nuorten Palvelu ry:n edustajien kanssa pohdimme tutkimusongelmia ja mahdollisia tutkimuskysymyksiä. Halusimme opinnäytetyöntekijöinä keskittää tutkimuksemme nuoriin ja selvittää heidän ajatuksiaan hankkeesta. Tämä sopi hyvin yhteen Nuorten Palvelu ry:n tarpeiden kanssa, sillä heidän toimeksiannostaan toinen opiskelijaryhmä toteutti opinnäytetyötä nuorten oman järjestyksenvalvojan työkuvasta. Opinnäytetyön tekoprosessin aikana päädyimme lopputulokseen, että tarkastelemme opinnäytetyössä myös kauppakeskuksen turvallisuutta, koska aihealueen teemat nousivat selkeästi esiin nuorten haastattelujen aikana.

Termi ”heavy user” tarkoittaa nuoria, jotka viettävät erittäin paljon aikaa kauppakeskuksissa. Ajan viettämisellä kauppakeskuksissa on heille myös suuri sosiaalinen merkitys (Lampela & Nuotio 2014, 7). Ajatus opinnäytetyön rajaamisesta nimenomaisesti ”heavy usersiin” lähti keskustelusta opinnäytetyönohjaajamme kanssa. Jos olisimme rajanneet tutkittavien kohde-ryhmän pelkästään nuoriin, olisi joukossa todennäköisesti ollut paljon satunnaisesti kauppakeskuksessa käyviä nuoria, joille hanke ei olisi ollut tuttu. Nämä haastattelut olisivat tuotta-

neet vain vähän tai ei ollenkaan uutta informaatiota tutkittavasta ilmiöstä. Vaikka tavoittemekin haastatteluilla paljon kauppakeskuksessa aikaansa viettäviä nuoria, oli nuorten oman järjestyksenvalvojan tunnettavuus melko huonoa. Tätä voi pitää myös yhtenä opinnäytetyömme tuloksena, jota pitää arvioida tulevaisuudessa toimintamuodon edelleenkehittämisen tai jopa jatkon suhteen.

2 Nuorten Palvelu ry

Nuorten Palvelu ry on vuonna 1969 perustettu järjestö, jonka tarkoitus on toimia nuorten hyvinvoinnin puolesta nuorten omilla reviireillä. Nuorten Palvelu ry:n toiminta on sitoutumaton ja valtakunnallista, sekä sen toiminnan periaatteena on, että nuoret tukisivat toisiaan. (Leppävuori & Nuotio & Strengell 2013, 10.)

Nuorten Palvelu ry:n toiminnan muotona on ollut toiminnan vieminen nuorten reviireille eli toimintaa on leimannut katupäivystyksen ja etsivän työn perinne. Nuorten palvelu ry on myös tuonut Suomeen norjalaisen etsivän nuorisotyön mallin. Järjestön katupäivystys oli aktiivista 90-luvun puoleen väliin saakka, mutta 2000-luvun puoleen väliin saavuttaessa nuoret olivat siirtäneet hengailupaikkansa pitkälti pois kaduilta. Näin ollen Nuorten Palvelu ry on fokusoinut toimintaansa enemmän pois kaduilta huoltoasemille ja kauppakeskuksiin. (Leppävuori & Nuotio & Strengell 2013, 5.) Nuorten Palvelu ry on toteuttanut Nuorten reviireillä-projektin, jonka osana on Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilu, johon opinnäytetyömme kohdistuu.

2.1 Nuorten reviireillä-projekti

Nuorten reviireillä-projekti on Nuorten Palvelu ry:n käynnistämä ja Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama projekti. Projekti alkoi maaliskuussa 2014 ja jatkuu alustavan suunnitelman mukaan 2016 vuoden loppuun. Projektilla on kaksi keskeistä tavoitetta:

lisätä ja edistää nuorten osallisuutta, vastuullisuutta ja tasa-arvoa kaupallisissa tiloissa sekä kehittää nuorten ja tiloissa toimivien aikuisten keskinäistä ymmärrystä. (nuortenpalvelu.fi.)

Näitä tavoitteita toteutetaan monien eri toimenpiteiden kautta, joita ovat esimerkiksi henkilökunnalle ja alan opiskelijoille toteutettavat koulutukset. Nuoria pyritään myös osallistamaan esimerkiksi kauppakeskusten suunnittelussa ja heidän kanssaan on tarkoitus tehdä myös pelisääntöprosesseja sekä erilaisia kokeiluja ja projekteja. Projektia varten pyritään myös luomaan ja tunnistamaan erilaisia yhteistyöverkostoja. (nuortenpalvelu.fi.)

2.2 Nuorten oma järjestyksenvalvoja

Nuorten oma järjestyksenvalvoja aloitti työnsä Espoon kauppakeskus Iso Omenassa tammi-kuussa 2016 Nuorten Palvelu ry:n mahdollistamana. Hänen työnkuvaansa kuuluu kauppakeskuksen turvallisuuden ja järjestyksen valvonnan tehtävien lisäksi nuorten kanssa toimiminen sekä nuorten asioiden edistäminen. Nuorten oman järjestyksenvalvojan tarkoituksena on toimia nuorille turvallisena ja luotettavana aikuisena. Hänen työnkuvansa ei koostu ainoastaan nuorten valvonnasta vaan sisältää nuorten kanssa keskustelua, nuorten kuuntelemista, tukemista ja auttamista. Työmuodon tarkoituksena ei ole estää nuorten oleilua kauppakeskuksessa vaan edistää sitä turvallisessa ja luotettavassa ympäristössä. (nuortenpalvelu.fi.)

Nuorten oma järjestyksenvalvoja aloitti työnsä tutustumalla kauppakeskuksen nuoriin. Tutustumisen jälkeen nuorten oma järjestyksenvalvoja on aloittanut työskentelyn nuorten kanssa käyttäen kasvatuksellista työotetta. Nuorten oman järjestyksenvalvojan on myös tarkoitus perehdyttää muita kauppakeskuksen järjestyksenvalvojia toimimaan saman periaatteen mukaisesti. (nuortenpalvelu.fi.) Myös muut kauppakeskuksen järjestyksenvalvojat tulevat toimimaan enemmän yhdessä nuorten kanssa.

Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilu on työmuotona ainutlaatuinen Suomessa. Sitä kehitetään Nuorten reviiireillä-projektin johdolla Iso Omenassa. Työmuodon toteuttaminen on ollut mahdollista yhteistyössä Cityconin ja Securitaksen kanssa. Vuoden 2016 jälkeen eli kehittämisvaiheen jälkeen työmuotoa on päätetty jatkaa ja toiveena on laajentaa toimintaa myös muihin kohteisiin (Nuorten reviiireillä-projekti loppuraportti 2016, 20).

Käytännössä nuorten oma järjestyksenvalvoja on käynyt nuorten kanssa niin arkipäiväisiä kuin syvällisempiäkin keskusteluja. Vaikeimmat keskustelut ovat liittyneet kiusaamistapauksiin, jotka ovat vaatineet nuorten omalta järjestyksenvalvojalta huomattavan paljon selvitystyötä. Nuorten oman järjestyksenvalvojan yksi tärkeimmistä tehtävistä onkin ollut viestiä nuorille, että kiusaamiseen puututaan sen tultua aikuisten tietoon. Vaikeissa tilanteissa nuorten oma järjestyksenvalvoja on saanut apua moniammatilliselta työryhmältä. (Nuorten reviiireillä-projekti loppuraportti 2016, 20.)

2.3 Nuorten reviiireillä- projektin muu sisältö

Nuorten reviiireillä -projektissa on toteutettu paljon muutakin toimintaa ja kokeiluja kuin pelkästään Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilu. Projektin virallisia yhteistyökumppaneita ovat olleet ABC-liikennemyymäläketju, Citycon Oyj, Kauppakeskus Itäkeskus Oy (2014-2015),

Matkus Shopping Center (2015-2016), Mikkelin ammattikorkeakoulu, Osuuskauppa Arina, Savon ammatti- ja aikuisopisto ja Securitas Oy (Nuorten reviireillä-projekti loppuraportti, 17). Seuraavaksi selvitämme Nuorten reviireillä -projektin muusta toiminnasta lyhyesti.

Osana projektia toteutettiin Map Out -kartoitustyötä. Tässä kartoitustyössä soluttauduttiin nuorten vapaa-ajan reviireille, jotta pystyttiin suorittamaan havainnointia, kyselyitä ja tiedustelua. Kartoituksella hankittuja tietoja käytettiin kaupallisten tilojen henkilökunnan koulutuksessa ja kartoitukset suoritettiin aina ennen koulutuksia. (Nuorten reviireillä-projekti loppuraportti 2016, 10.)

Projektissa toteutettiin Plan On -prosessia, jossa kaupallisten tilojen suunnittelua toteutettiin yhdessä nuorten, arkkitehtien, turvallisuushenkilökunnan ja kaupallisten johtajien kanssa. Prosessin aikana nuoret toivat esiin ideoitaan, jotka liittyivät oleskelu- ja istuinpaikkoihin, nuorten omaan tilaan (nuoret toivoivat rauhallisia omia tiloja, joissa voi olla rauhassa ilman häätämissen pelkoa), ravintolamaailmaan, kohtaamispaikkaan sekä nuorten ja kauppakeskusten väliseen vuorovaikutukseen. Prosessin aikana nuoret saivat myös mahdollisuuden tutustua kauppakeskuksen tiloihin ennen niiden avaamista. Nuorten kanssa järjestettiin myös Rule On -pelisääntötyötä, jossa yhdessä nuorten kanssa luotiin pelisääntöjä helpottamaan yhteistoimintaa kaupallisissa tiloissa. (Nuorten reviireillä-projekti loppuraportti 2016, 11-13.)

Projektin osana järjestettiin myös Wash Up -toimintaa, jossa nuoret tarjosivat tuulilasinpesua autoilijoille. Tempaukseen voitiin kytkeä myös tankkaus- ja neuvontapalveluita. Tempauksessa nuoret työskentelivät pareittain aikuisen johdolla ja samalla nuoret keräsivät asiakkailta vapaaehtoista lipaskeräyspalvelumaksua. Vaihtoehtoisesti liikenneasema pystyi maksamaan nuorille ennakoon palvelumaksun, jolloin nuorten työ asiakkaille oli ilmaista. Tempauksella kerätyt rahavarat käytettiin nuorten yhteisesti päättämällä tavalla ryhmän toimintaa koskevaan asiaan. Monelle nuorelle nämä tempaukset olivat ensimmäisiä kosketuksia asiakaspalvelutyöhön ja asiakkailta saatu palaute on ollut erittäin positiivista. (Nuorten reviireillä-projekti loppuraportti 2016, 12.)

Nuorten kanssa järjestettiin myös monenmoisia kokeiluja, joiden tarkoituksena oli mahdollistaa matalan kynnyksen toimintaa kaupallisissa tiloissa. Tällaista toimintaa olivat esimerkiksi hyvin onnistuneet nuorten yöpymiset kauppakeskuksissa. Muita kokeiluja olivat muun muassa Wad Up (nuorten infoviesti alueen tapahtumista ja menoista), Geokätkön rakentaminen kauppakeskukseen, Parkkiruudun valtaus -tempaus (kilpailu siitä, kuka tekee parhaan hengailupaikan kauppakeskukseen), sekä Pelataan Roskista -tempaus (tapahtuma, jossa heitettiin erilaisia roskia roskakoriin). Osa kokeiluista oli erittäin onnistuneita, osa osittain onnistuneita ja jotkin kokeilut epäonnistuivat. Aina myöskään saavutettu hyöty ei kohdannut kokeiluihin käytettyjä resursseja. (Nuorten reviireillä-projekti loppuraportti 2016, 14-15.)

Kuopion Matkus Shopping Centerin kanssa järjestettiin yhteistyössä Nuorten Palvelu ry:n kanssa Matkus Lounge vapaan oleilun tila. Keväällä 2015 Map Out -kartoitustyön jälkeen tyhjään liiketilaan järjestettiin kaikille vapaa oleskelutila. Oleskelutila oli avoinna muutaman viikon ajan, jonka aikana asiakkailta kerättiin palautetta. Palautteen perusteella avattiin kaikille avoin Matkus Lounge oleskelutila. (Nuorten reviiireillä-projekti loppuraportti 2016, 15-16.)

Projektin aikana on ollut käynnissä myös Tiedustelijanuoret -työmuoto. Työmuodon tavoitteena oli kerätä useista kaupungista nuoria, jotka toimisivat oman kaupunkinsa ja lähialueen parantamisen hyväksi. Lisäksi tavoitteena oli saada tietoa alueiden kaupallisista, puolikaupallisista ja julkisista tiloista nuorten kautta. Aivan alkuperäiseen tavoitteeseen Nuorten Palvelu ry ei kuitenkaan päässyt, vaan pitkäaikaisen toiminnan sijaan nuorten toiminta on ollut lyhytaikaista ja keskittynyt yksittäisiin tapahtumiin. (Nuorten reviiireillä-projekti loppuraportti 2016, 15-16.)

Nuorten Palvelu ry on järjestänyt koulutuksia kaupallisissa tiloissa toimivalle henkilökunnalle. Koulutuksien tarkoitus on ollut lisätä nuorten ja henkilökunnan välistä ymmärrystä osaamisen, tietojen ja käytäntöjen lisäämisellä. Koulutukset tavoittivat toimintavuosien aikana 192 henkilöä. (Nuorten reviiireillä-projekti loppuraportti 2016, 18.)

Nuorten oma järjestysvalvoja -kokeilun lisäksi hyvin samankaltainen kokeilu on ollut Nuorisomuuntajaksi nimetty kokeilu. Kokeilussa nuorisosiantuntijalle annettiin selkeästi lyhyempi ja tiiviimpi koulutus kuin nuorten omalle järjestysvalvojalle. Koulutuksen tavoitteena oli antaa koulutetulle henkilölle työkaluja nuorten kanssa toimimiseen ja selviytymiseen ongelmatilanteista. Viimeinen koulutus on pidetty toukokuussa 2016, eikä kokemuksia työmuodon tarpeellisuudesta ole vielä saatu. (Nuorten reviiireillä-projekti loppuraportti 2016, 20-21.)

Projektissa on tehty myös tiivistä yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Nuorten Palvelu ry on muun muassa järjestänyt Mikkelin ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogiopiskelijoille koulutustilaisuuksia, joissa on pyritty lisäämään opiskelijoiden ymmärrystä nuorten hengailukulttuurista ja lisätä heidän kykyjään kohdata nuoria kaupallisissa tiloissa. Projektia on esitelty myös ruotsin kielellä Yrkeshögskolan Noviassa Turussa. Sakkyn turvallisuusalan opiskelijoille on koulutettu nuorten kohtaamista, vuorovaikutustaitojen lisäämistä ja nuoruuden erityisrysymysten esille tuomista. (Nuorten reviiireillä-projekti loppuraportti 2016, 21-22.)

Oleellinen osa Nuorten reviiireillä -projektia on ollut yhteistyötoiminta, jonka tarkoituksena on ollut yhteistyöverkostojen luominen ja eri toimijoiden yhteensaattaminen. Projektissa onkin tullut ilmi, että kaupallisilla toimijoilla on halua verkostoitua, mutta yhteyden ottamisen kynnys on ollut suuri. (Nuorten reviiireillä-projekti loppuraportti 2016, 21.)

2.4 Kauppakeskus Iso Omenan esittely

Kauppakeskus Iso Omena on Espoon Matinkylässä sijaitseva kauppakeskus, jossa vierailee arkipäivisin noin 25 800 asiakasta. Sen omistaa Citycon Oyj, joka on kauppakeskustoimialan johtaja Pohjoismaissa ja Baltiassa. Kauppakeskuksessa on 114 liikettä, jotka sisältävät erilaisia erikoisliikkeitä, ruokakauppoja, sekä palveluita kuten kirjaston, terveysaseman ja kuntosalin. Yhteensä vuokrattavaa liiketilaa kauppakeskuksessa on 62.700 m². (citycon.com). Tällä hetkellä kauppakeskus Iso Omenassa on laajennushanke käynnissä. Laajennuksen jälkeen Iso Omenassa on n. 200 liikettä, ja kauppakeskus laajenee myös Metrokeskuksen liikenneterminaalilla. Iso Omenan laajennuksen ensimmäinen osa oli valmis 11.8.2016. Laajennuksen toinen osa valmistuu kevään 2017 aikana. (isoomena.fi).

Kauppakeskus Iso Omenan yhteyteen avautuu myös Matinkylän metrokeskus, jonka avautumisaikankohta on opinnäytetyön teon aikaan vielä epäselvää. Tekninen valmius metron kulkemiselle Matinkylään on testien perusteella kesäkuussa 2017. Metro tullaan avaamaan yhteiskoekäyttäjien valmistuttua, joilla pyritään testaamaan metron toimintaa ja turvallisuutta. (lansimetro.fi.) Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilua on suoritettu kauppakeskus Iso Omenassa tammikuusta 2016 alkaen. Kokeilu on osa Nuorten Palvelu ry:n Nuorten reviiireillä -projektia. (Nuortenpalvelu.fi).

3 Teoreettinen viitekehys

Seuraavassa osiossa esittelemme opinnäytetyön teoreettista viitekehystä. Teoreettinen viitekehys muodostaa teoriapohjan ja teoriaperustaisen viitekehyksen opinnäytetyöllemme. Viitekehyksessä tulemme käsittelemään myös sitä, kuinka opinnäytetyömme linkittyy aikaisempiin tutkimuksiin ja raportteihin. Tulemme myös avaamaan opinnäytetyön kannalta tärkeitä termejä ja käsitteitä.

3.1 Yhteys aikaisempiin tutkimuksiin

Kokeilu on Suomessa ainutlaatuinen, joten aihepiirin tutkimukset liittyvät joko löyhästi aiheeseen tai koskevat tätä kyseistä hanketta. Emme löytäneet myöskään ulkomailta täysin vastaavaa hanketta tai kokeilua, mutta useissa eri maissa on ollut kokeiluja turvallisuuden kehittämisestä siten että nuoret huomioidaan. Esimerkkinä tällaisesta hankkeesta on Melbournen yli-

opistossa tehty tutkimus, jossa tutkittiin julkisia tiloja ja yhteisöllistä rikosten estämistä. Tutkimuksen mukaan nuorten hengailulla ja järjestysrikkomuksilla on selvä yhteys, mutta niitä voidaan vähentää suunnittelemalla tilat ja valvojat niin, että nuorilla ei ole mahdollisuuksia epäsosiaaliseen käyttäytymiseen ilman valvojan auktoriteetin läsnäoloa. Tutkimuksessa käydään lävitse erilaisia rakenteellisia mahdollisuuksia, joilla häiriökäyttäytymistä voidaan vähentää. (White 1998, 3-17.)

Suomalaisetkin tutkijat ovat käsitelleet aihealueena nuorten oleskelua. Yksi näistä tutkijoista on Sirpa Tani, joka on vuonna 2011 julkaissut *Alue ja Ympäristö* -lehdessä artikkelin nuorten hengailusta. Tani tuo ansiokkaasti esille, että julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa nuorten hengailua on pyritty hallitsemaan näkyvin sekä näkymättömin rajoin. Tiloissa ja niiden lähiympäristössä olevat kiellot, kuten tupakointikiellot, koskevat kaikkia alueiden käyttäjiä, mutta niiden noudatta jättämisestä huomautetaan usein ainoastaan nuoria. Tanin mukaan nuorten hengailu julkisissa tiloissa luokitellaan ambivalentin: nuorten merkitystä kauppakeskusten asiakasryhmänä korostetaan, mutta samaan aikaan nuorten oleskelua halutaan rajata. (Tani 2011, 3-16.)

Lähinnä tätä kokeilua vastaavaa toimintaa on järjestänyt tämänkin hankkeen takana oleva Nuorten Palvelu ry, joka on vuosien 2010-2013 aikana toteuttanut yhdessä ABC-liikennemyymälöiden kanssa ABC kohtaa nuoria -hankkeen, jossa ABC-liikennemyymälöiden henkilöstön osaamista kohdata nuoria pyrittiin parantamaan. Näitä vuorovaikutustaitoja pyrittiin parantamaan monenlaisin keinoin, muun muassa henkilöstön koulutuksella, yhteistyöverkostojen luomisella, myymäläkohtaisten toimintamanuaalien luomisella, sosiaalisen median hyödyntämisellä sekä erilaisten ongelmatilanteiden tunnistamisella. (nuortenpalvelu.fi.)

Myös Humanistinen ammattikorkeakoulu on yhdessä ABC-ketjun kanssa tutkinut, että mistä suuremmasta ilmiöstä huoltoasemille kokoontuvissa nuorissa on kyse. Tutkimuksessa on ansiokkaasti eritelty ilmiön syitä sekä kerätty erilaisia vaikuttamismahdollisuuksia. Tutkimuksesta käy ilmi, että perimmäinen syy oleskella ABC-ketjun tiloissa on se, että liikennemyymälöistä on muodostunut oma kulttuurinen kokonaisuutensa nuorten toimintaympäristönä. (Nikoskinen 2011, 5.)

Nuorten oleskelu kaupallisissa tiloissa on ollut jo pitkään puheenaiheena. Lahtelainen kauppakeskus Trio päättyi myös aikoinaan julkisen kirjoittelun kohteeksi lanseerattuaan niin kutsutun teinikarkoittimen. Teinikarkoitin oli korkeataajuista ääntä lähettävä laite, joka sijoitettiin nuorten hengailupaikkaan. Kauppakeskus päättyi turvautumaan teinikarkoittimeen, sillä vartijat joutuivat puuttumaan sottaavien nuorten käytökseen useita kertoja päivässä. (Yle 21.4.2012.) Palaute teinikarkoitimesta ei kuitenkaan ollut positiivista, eikä sen vaikutus ollut toivottua. Näin ollen Lahden nuorisopalvelut aukaisivat nuorisotilan yhdessä kauppakeskuksen

kanssa kauppakeskus Trioon, sillä henkilökunnan ajatusten mukaan nuorisotyön tulee olla siellä missä nuoret ovat. Lisäksi koettiin, että kauppakeskus Trio on jo valmiiksi kaupungin nuortentila ilman nuorisotila statusta. (Lampela & Leppävuori & Puomilahti 2016, 83.)

Vantaan kaupunki on toteuttanut ammattikorkeakoulu Laurean kanssa yhteistyöhankkeen (2014-2018), jonka tavoitteena on osallistaa nuoret mukaan Kivistön kauppakeskukseen rakennettavan monitoimitilan suunnitteluun, ideointiin ja valmisteluun (Järveläinen 2016, 10). Hankkeen loppuraportissa todetaan, että nuoret toivoivat nuorille omaksi suunnattua tilaa, missä he voisivat viettää aikaansa keskenään häiritsemättä muita asiakkaita. Tiloilta toivottiin monipuolisia ominaisuuksia, joista esimerkkeinä mainittakoon puhelinlatauspistokkeita ja pehmeitä sohvia. Erillistiloista nuoret toivoivat esimerkiksi mopoparkkia, nuorten liikkeitä ja erilaisia ravintoloita. (Järveläinen 2016, 15.) Onkin huomioitavaa, että nuorten Kivistöön toivotamat muutos- ja parannusehdotukset on jo suurilta osin otettu huomioon kauppakeskus Iso Omenan suunnittelussa, jossa Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilu toteutettiin.

Elsa Saarikkomäki kirjoittaa Nuorten Palvelu ry:n toimittamassa teoksessa nuorten näkökulmasta onnistuneisiin kohtaamisiin vartijoiden ja poliisien kanssa. Saarikkomäki toteaa artikkelissaan, että puuttumistilanteissa on mahdollista rakentaa nuorten ja vartijoiden välistä suhdetta. Nuoret ovat arvostaneet sitä, että puuttuva auktoriteetti on keskustellut tilanteesta ja selittänyt mitä tilanteessa tapahtuu. Keskeisiä piirteitä nuorten välisessä kommunikaatiossa on kunnioitus nuorta kohtaan sekä ystävällinen, rento, kohtelias ja rauhallinen puhetapa. Saarikkomäki kertookin artikkelissaan, että negatiiviset kokemukset auktoriteettien kanssa saattavat levitä tarinoina nuorten keskuudessa ja näin ollen ne saattavat vaikuttaa myös niihin nuoriin, jotka eivät ole olleet läsnä tilanteessa. (Lampela & Leppävuori & Puomilahti 2016, 185.)

Myös islantilaisessa tutkimuksessa on käsitelty puolijulkisissa tiloissa tapahtuvia aktiviteetteja. Erään tutkimuksen mukaan yksi tärkeimmistä hengailuun vaikuttavista tekijöistä on tilan laatu. Jos tila on laadultaan heikkoa, siinä tapahtuu vain välttämättömät aktiviteetit. Jos taas tila on laadullisesti korkea niin aktiviteettien kesto pitenee vaikeivat ne lukumäärällisesti kasvaisi. (Gehl 2011, 11-12.) Voimmekin mieltää niin, että suomalaiset puolijulkiset ja kaupalliset tilat ovat niin laadukkaita, että niissä vietetty aika on suurta. Tämä efekti on parhaiten näkyvillä niin kutsutuissa heavy user -nuorissa.

Nuorten haastatteluissa puhuttaessa järjestyksenvalvonnasta ja nuorten omasta järjestyksenvalvojasta, esiin teemana nousi turvallisuus. Turvallisuus ja turvattomuus ovat kiinteä osa jokaisen ihmisen elämänalueita, joten turvallisuutta tarkasteltaessa on kiinnitettävä huomiota ihmisen elämän osa-alueisiin. (Niemelä & Lahikainen 200, 10). Turvallisuutta voidaankin aja-

tella laajenevan turvallisuuskäsityksen mallin kautta. Mallissa turvallisuutta ei näetä vain yhtenä kiinteänä asiana, vaan se on jaoteltu seuraaviin sektoreihin: sosiaali- ja hyvinvointivaltiollinen turvallisuuskäsitys, perinteinen valtiollinen turvallisuuskäsitys, moderni ekologinen turvallisuuskäsitys, kulttuurinen/humanistinen turvallisuuskäsitys, sosiaalinen turvallisuuskäsitys ja terveydellinen turvallisuuskäsitys. (Niemelä & Lahikainen 2000, 27.) Puhuttaessa kaupakeskuksessa hengailevien nuorten turvallisuudesta tärkein turvallisuussektori on sosiaalinen turvallisuuskäsitys, jonka mukaan yhteisöllisessä turvallisuuskäsityksessä turvattomuutta luovat muun muassa väkivaltaisuus, ilkivalta ja laiminlyönnit (Niemelä & Lahikainen 200, 31).

3.2 Hengailu ja sen lieveilmiöt

Tutkimamme ilmiö liittyy nuorten ”hengailuun” eli yleiseen oleilemiseen vapaa-ajalla. Hengailu- sanan määrittelemisen itse nuortenkin keskuudessa on hankalaa. Nuoret määrittelevät hengailun eräänlaiseksi vapaa-ajanviettomuodoksi julkisissa, puolijulkisissa tai yksityisissä tiloissa. Hengailulla tarkoitetaan oleskelua, jutustelua, istuskelua ja kuljeskelua kavereiden sekä puolituttujen kanssa. Vaikka hengailulla periaatteessa tarkoitetaan jonkin asian tekemistä, koostuu hengailu myös suurelta osin asioiden tekemättömyydestä. Yleinen oleileminen kavereiden kanssa on suosittua vapaa-ajan viettoa nuorten keskuudessa. (Määttä & Tolonen 2011, 43-44.)

Organisoimaton ja vapaaehtoinen vapaa-ajan vietto kavereiden kesken tuntuu nuorten keskuudessa enemmän omalta ajalta kuin organisoitu vapaa-ajan vietto esimerkiksi järjestötoiminnassa. Omalla ajalla myös nuorten luovuus on suurimmillaan. Nuorten hengailulla on myös sosiaalinen näkökulma ja nuoret kokevat hengailun nostavan yhteisöllisyyttä. Vaikka hengailun aikana ei tapahtuisi mitään erityistä, yhdistää se silti kokemuksena nuoria keskenään. (Määttä&Tolonen 2011, 44.)

Hengailun kohteena olevat tilat, kuten kauppakeskukset ja kahvilat saattavat auttaa nuoria myös muodostamaan uusia kaveruussuhteita. Hengailun ennalta suunnitelmattomuus ajan ja paikan suhteen luo nuorille sattumanvaraisia tilanteita, jolloin he useasti viettävät aikaa sellaisten nuorten kanssa, jotka sattumanvaraisesti ovat myös paikalla samassa yleisessä tilassa. (Määttä ym. 2011, 46-47.)

Isojen nuorten porukoiden kokoontuminen yleisissä tiloissa, kuten kauppakeskuksissa, saattaa tuottaa myös lieveilmiöitä. Nuorten häiriökäyttäytymistä sekä mahdollista päihteiden käyttöä katsotaan ulkopuolisten silmin usein hyvin kriittisesti. Tämä saattaa johtaa myös konfliktitilanteisiin nuorten ja ulkopuolisten auktoriteettien kesken. Päihteiden käytöllä nuoret voivat yrittää muokata yleisestä kontrolloidusta tilasta oman alueen, jossa nuorilla on myös omat sääntönsä. Alkoholinkäytöllä nuoret eivät hae pelkkää hauskanpitoa, vaan se on myös eräs keino lisätä yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä luoda lyhyt- ja pitkäkestoisia kaveruussuhteita.

(Määttä ym. 2011, 46-47.) Päihteiden käyttöä harvemmin tapahtuu kauppakeskuksissa, koska yleiset järjestyssäännöt sen kieltävät ja päihteiden käyttöön puututaan siellä hyvin nopeasti.

Nuorten vanhemmille nuorten hengaileminen vapaa-ajan viettotapana saattaa näyttäytyä myös eräänlaisena uhkana. Monesti vanhemmat pyrkivät tarjoamaan nuorelle erilaisia harrastusmahdollisuuksia yleisen hengailun tilalle jo nuoresta iästä lähtien. Harrastukset edustavat vanhemmille usein turvattua ja kasvatuksellista vapaa-aikaa, jossa nuori oppii myös uusia harrastuksessa vaadittavia taitoja. Harrastukset auttavat myös nuoria uusien sosiaalisten suhteiden solmimisessa. Kun nuori käy harrastuksissa, tietävät myös vanhemmat missä ja kenen kanssa nuori liikkuu ja viettää aikaansa. Harrastukset ovat myös keino ennaltaehkäistä ei-toivottuja vapaa-ajan viettotapoja. (Määttä ym. 2011, 50-51.)

Julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa hengailu ja oleskelu liitetään usein yhteen nuorten syrjäytymisen kanssa. Etenkin julkinen keskustelu on luonut mielikuvan siitä, että nuorten syrjäytymisen on yksi nyky maailman suurimmista ongelmista. Syrjäytymisestä ja osallisuudesta puhuttaessa tulisi pohtia nykyisen keskustelun sijaan sitä, mitä yhteiskunnallinen syrjäytyminen ja yhteiskunnallinen aktiivisuus tarkoittavat (Snellman & Lehtonen & Van Aerschot 2016, 84-85). Hengailu ja oleskelu voivatkin usein toimia vastavoimana syrjäytymiselle sen aktivoivan ja socialisoivan luonteen vuoksi.

3.3 Nuorten käyttämät tilat kaupungeissa

Kaupunkien puolijulkiset tilat ovat nuorille erittäin tärkeitä, sillä nuoret harvoin omistavat yksityistä tilaa, jossa viettää vapaa-aikaa. Näin ollen he oleskelevat puolijulkisissa tiloissa sekä etsivät usein näistä yksityisyyttä. Viimeaikoina julkinen tila on alkanut yksityistyä paljon, mistä johtuen nuorten liikkumista julkisissa tiloissa on rajoitettu aikaisempaa enemmän. (Ogbeide 2015, 8-9.) Voidaan siis sanoa, että vaikka oleskelu julkisissa tiloissa on sosiaalisesti nuorille tärkeintä, on heidän asemansa julkisissa tiloissa huonoin. Tämä heijastuu myös siihen, että lähtökohtaisesti maksava aikuinen asiakas saa kunnioittavampaa palvelua ja hänen tietoisuutensa omista oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan lisää parempaa kohtelua.

Karen Franck ja Quentin Stevens ovat jakaneet omassa teoksessaan Loose Space (2007, 3) kaupunkitiloja tiukkoihin ja väljiin tiloihin. Tiukat kaupunkitilat tarkoittavat kontrolloituja tiloja, kuten kauppakeskuksia, joissa nuoret eivät saisi viettää vapaa-aikaansa ja hengailaa, vaan nuorten toimintaa pyrittäisiin rajoittamaan valvonnan sekä kontrollin avulla. Väljissä kaupunkitiloissa taas pyritään ihmisille järjestämään mahdollisuus viettää aikaansa viihtyisästi ja niissä tietty toiminta, kuten esimerkiksi kuluttaminen, ei ole kaiken toiminnan keskiössä.

Nykyisin kaupunkitilan kaupallistuminen, kuten kauppakeskusten synty, lisää tiukkojen kaupunkitilojen määrää. Kaupalliset tilat rakentuvat ensisijaisesti kulutusta varten sekä niillä pyritään tuottamaan rahallista hyötyä eri osapuolille. Lisäksi myös kaupunkien puistoalueilla ja muilla vapaa-ajan viettoalueilla kaupallisuus sekä mainonta lisääntyy.

Kaupunkitilojen kaupallistuminen on jakanut myös mielipiteitä. Kriittisesti asiaan suhtautuvat ihmiset ovat todenneet, että nykypäivänä nuorten on vaikea olla joutumatta kuluttajakasvatuksen kohteeksi. Kaupallisuus ja kuluttaminen jakaa myös nuoria helposti eri ryhmiin varallisuuden perusteella. Vähävaraisemmilla nuorilla ei ole varaa osallistua kaikkeen toimintaan. (Määttä ym. 2011, 61.)

Nuorten olemista ja kokoontumista on pyritty kaupungeissa helpottamaan rakentamalla uusia nuorisotiloja sekä tiivistämällä eri toimijoiden välisiä yhteistyömuotoja. Kaupalliset tilat, kuten kauppakeskukset ja huoltoasemat ovat saavuttaneet nuorten suosion mm. hyvien kulkuyhteyksien ansiosta. (Määttä ym. 2011, 64-65.) Ne ovat nuorten keskuudessa jopa suosituimpia kokoontumispaikkoja kuin esimerkiksi nuorisotalot - onko kauppakeskus nykyajan nuorisotalo? Nuoret saattavat kokea kaupungin omat nuorisotilat liian kontrolloiduiksi verrattuna kaupallisiin tiloihin. Toki myös kaupallisten tilojen houkutukset ja palvelut vetävät nuoria puoleensa. Kaupallisissa tiloissa nuorilla on mahdollisuus kokeilla ja haaveilla esimerkiksi uusista vaatteista. Myös nuorten viihtyminen kahviloissa ja ravintolapalveluiden piirissä houkuttelee nuoria hengaillemaan kauppakeskuksissa.

Nuorisotilojen nuoria on haastateltu kauppakeskuksessa oleilemisestä osana ammattikorkeakoulu Laurean ja Vantaan kaupungin ”Kivistön kauppakeskuksen ja kaupunkikeskuksen nuorisotyö (KiKe)” -hanketta. Nuoret kertoivat hankkeeseen liittyvissä haastatteluissa, että kauppakeskuksessa oleskelu on osittain ikäsidonnaista ja oleskelu keskittyy nuorempiin ikävuosiin. Myöhemmin nuoret käyttivät kauppakeskusta ostoksiin ja asioimiseen. Nuoret jopa kritisoivat kauppakeskuksessa oleskelua ja kertoivat ajattelevansa, että oleskelu on hukkaan heitettyä aikaa. Myös asuinpaikka vaikutti kauppakeskuksessa oleskeluun, sillä pidemmän matkan vuoksi joidenkin nuorten oleskelu oli suunnitelmallista. Kauppakeskuksen ilmapiiri koettiin nuoria kohtaan positiiviseksi, sekä vartijoiden huomioiva vuorovaikutus ja kohtaaminen koettiin hyväksi asiaksi. (Järveläinen & Mäkelä & Tasanko 2016, 113-115.)

Sosiaalisen median käyttö on tämän päivän nuorille iso osa päivittäistä elämää. Nuoret jakavat kuvia sekä videoita toisilleen mm. Facebookin, Instagramin ja Youtuben avulla. Samalla erilaisista kaupunkitiloista, kuten kauppakeskuksista, tulee myös nuorille merkityksellinen paikka. (mediaviestinta.fi.) Nuoret viestivät toisilleen paljon sosiaalisen median välityksellä, jolloin kaikenlainen tieto kulkee nopeasti nuorelta toiselle. Tiedot siitä, minkälainen ”meno”

ja tunnelma kauppakeskuksessa on esimerkiksi viikonloppuiltana, leviää nopeasti nuorten keskuudessa. Nuoret kerääntyvät usein alueisiin ja paikkoihin, joissa on muitakin nuoria. Nykyaikajan viestintämenetelmät myös aiheuttavat haasteita kauppakeskuksille siinä, miten ne pystyvät tulevaisuudessa vastaamaan nuorten asettamiin haasteisiin ja vaatimuksiin esimerkiksi sosiaalisen median viestinnässä.

3.4 Hengailuilmion rajaaminen opinnäytetyössä

Hengaaminen on ilmiönä nuorten keskuudessa varsin suosittua. Pääkaupunkiseudulla kauppakeskuksissa asioidessa törmää lähes aina nuorten ryhmiin, jotka viettävät aikaansa kauppakeskuksessa. Pyrimme omassa tutkimuksessamme selvittämään kauppakeskus Iso Omenan tämänhetkisen hengauskulttuurin ”laatua” sekä sen, miten hengauskulttuuri on siellä kehittynyt viime aikoina.

Suuret ihmisryhmät vaativat tämänhetkisessä kulttuurissamme myös vastavoiman, joka on yleensä valvova auktoriteetti, kuten vartiointiliike. Valvontaa suoritetaan näkyvästi järjestyksenvalvojien toimesta sekä näkymättömämmin valvontakameroiden toimesta. Opinnäytetyössämme pyrimme tuomaan esille valvovan kontrollin vaikutuksen ja merkityksen nuorten hengailuun kauppakeskuksessa.

Tutkimuksessamme keskitymme vain Ison Omenan kauppakeskuksessa liikkuviin nuoriin. Nuorisolaissa (finlex.fia) nuoren ikä määritellään alle 29-vuotiaaksi, mutta me keskitymme tutkimuksessamme alle 18-vuotiaisiin nuoriin. Tämä (18-v.) on myös täysi-ikäisyyden raja maassamme. Haluamme selvittää, että missä päin kauppakeskusta nuoret mieluiten hengaavat ja miksi sekä mikä tekee kauppakeskus Iso Omenasta nuorille houkuttelevan paikan viettää vapaa-aikaansa. Hengailuilmiota tutkiessamme pyrimme nuorten haastatteluiden perusteella myös selvittämään ja kategorisoimaan tyypillisen Iso Omenan nuoren, joka käyttää isoa osaa vapaa-ajastaan hengaillemalla kauppakeskuksessa. Haluamme myös tietää, miten nuoret oteetaan huomioon Iso Omenan tulevaisuutta suunniteltaessa.

3.5 Nuori käsitteenä ja nuorisotyö

Käsitteenä nuori voi olla hyvin moninainen sekä tarkoittaa eri ihmisille eri ikäisiä henkilöitä. Nuori ja nuorisolo on myös hyvin kulttuurisidonnainen määre, joka voi tarkoittaa eri puolilla maailmaa hyvin erilaisia henkilöitä. Nuorisolaki määrittää, kuten edellä sanottu, nuorten virallisesti määritelmäksi 0-28-vuotiaat henkilöt (finlex.fia). Samaan aikaan kuitenkin Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ilmaisee konsensuskokouksessaan nuoren olevan yleisesti 13-22-vuotias henkilö, joka on ollut vuonna 2008 12,3% väestöstämme (Duodecim 2010, 4). Maailmanlaajuinen hallitusten välinen yhteistyöjärjestö YK on puolestaan määrittänyt nuoren määreiksi kaikki 15-24-vuotiaat henkilöt.

Nuoruus on aikakausi, joka luo perustan ihmisen myöhäisemmälle toiminnalle. Ihminen kehitty nuoruudessaan ja tätä aikakautta leimaavatkin hormonaaliset muutokset, keskushermoston kehitystapahtumat, ruumiillinen kasvu sekä tunne-elämän ja ajattelun muutokset. Nuoruudessa omaksutut tavat leimaavat vahvasti yksilön tulevaisuutta niin myönteisessä mielessä kuin toiset kielteisessä. (Duodecim 2010, 4.)

Omassa opinnäytetyössämme käyttäessämme termiä nuori viittaamme usein alle 18-vuotiaisiin. Tulemme käyttämään myös heavy user -termiä, joka on Nuorten Palvelu ry:n lanseeraama termi, joka tarkoittaa paljon aikaansa kauppakeskuksissa viettäviä nuoria, joille hengailulla on vahva sosiaalinen merkitys. Heavy user -nuoret eivät normaalisti ole mukana myöskään nuorille suunnatuissa vaikuttamiskanavissa (esim. Nuorisovaltuusto tai oppilaskunnat), jonka vuoksi heavy user -nuorten oma ääni jää kuulumatta. (Lampela & Nuotio 2014, 13.) Opinnäytetyön lukijan tulee ottaa myös huomioon, että kaikki haastatellut nuoret eivät lukeudu heavy user nuoriin.

Nuorisotyö on tärkeä käsite opinnäytetyömme ymmärtämisen kannalta, sillä nuorten oman järjestyksenvälvojan ero tavalliseen järjestyksenvälvojaan on se, että puolet hänen työajastaan on varattu nuorisotyölle. Näin ollen seuraavaksi käsittelemme yleisluontoisesti nuorisotyön sisältöä. Nuorisotyö on terminä hyvin monisyinen ja vaikeastikin määriteltävissä oleva käsite. Voimme kuitenkin yleisesti todeta, että nuorisotyön tarkoituksena on nuorten sosiaalinen vahvistuminen, nuoren kasvun tukeminen, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta, sekä vahvistaa sukupolvien välistä vuorovaikutusta (Soanjärvi 2011, 11). Nuorisotyön voidaan katsoa linkittyvän vahvasti tiettyyn ihmisen kehitysvaiheeseen, jolloin ammatillista nuorisotyötä tekevällä henkilöllä tulee olla riittävät valmiudet toimia nuorten kanssa ja heillä tulee olla asiantuntijuutta nuoruudesta (Soanjärvi 2011, 79).

Nuorisolaki (2006) määrittelee nuorisotyön käsitteen myös löyhään sävyyn:

“Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta.”(finlex.fic.)

Nuorisotyöllä ei voida katsoa olevan yhtä vakiintunutta työmuotoa, vaan nuorisotyö on samalla sekä matalan kynnyksen nuorisotiloissa tapahtuvaa työtä, jossa nuoret tulevat nuorisotyöntekijöiden luokse, että kaduille jalkautunutta etsivää nuorisotyötä, jossa nuorisotyöntekijät hakeutuvat nuorten luokse. Lisäksi viime vuosina nuorisotyö on monikulttuuristunut paljon: asiakkaista on tullut aiempaa monikulttuurisempia, työyhteisö on monikulttuuristunut,

toimintaympäristöt ovat laajentuneet sekä toiminnallisia ratkaisuja on jouduttu uudelleenpohtimaan. (Honkasalo & Souto & Suurpää 2007, 11-13.)

3.6 Järjestyksenvalvoja

Järjestyksenvalvoja on henkilö, jonka tarkoituksena on ylläpitää turvallisuutta ja järjestystä sekä estää rikoksia ja onnettomuuksia. Järjestystä ylläpitävällä henkilöllä tarvitsee olla poliisin myöntämä hyväksyntä. (finlex.fib).

Järjestyksenvalvontaa määrittävässä laissa todetaan, että järjestyksenvalvojan on toimittava tasapuolisesti, asiallisesti ja sovinnollisuutta edistäen. Ensisijaisesti järjestyksenvalvojan tulee toimia neuvoin, kehoituksin ja käskyin, mutta hän voi tilanteen vaatiessa käyttää myös voimankäyttövälineitä, jos on suorittanut Poliisihallituksen määrittämien vaatimusten mukaisen voimankäytön lisäkoulutuksen. (finlex.fib).

Järjestyksenvalvojalla on oikeus estää henkilön pääsy omalle toimialueelleen, jos henkilön voidaan perustellusta syystä olettaa vaarantavan yleistä järjestystä tai turvallisuutta. Tarvittaessa järjestyksenvalvojalla on oikeus myös poistaa henkilö toimialueeltaan, jos henkilö päihtyneenä häiritsee järjestystä tai muita ihmisiä, esiintyy uhkaavasti tai huomautuksista huolimatta jättää huomioimatta turvallisuuden ylläpitämiseksi annetun tarpeellisen käskyn. Jos paikalta poistaminen on riittämätön toimenpide tai kohdehenkilöä ei saada kehoituksin poistettua paikalta, voidaan henkilö ottaa kiinni. Kiinniotettu henkilö on välittömästi luovutettava poliisin haltuun, mutta jos poliisille luovuttaminen ei ole välittömästi mahdollista, voidaan henkilöä pitää kiinni maksimissaan neljä tuntia. Kiinniottamisen tulee myös päättyä, jos peruste kiinni ottamiselle päättyy, tilaisuus päättyy tai yleisö on poistunut. (finlex.fib).

4 Tutkimusasetelma

Seuraavassa osiossa on vuorossa opinnäytetyömme tutkimusasetelman esittely. Kuvaamme ensimmäiseksi opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimustehtävän, jonka jälkeen kerromme opinnäytetyön toteutustavasta. Tulemme tässä osiossa käymään lävitse myös valitut tutkimusmenetelmät, aineistonkeruun ja analyysin. Viimeiseksi käsittelemme työn luotettavuutta ja eettisyyttä.

4.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimustehtävä

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kerätä tietoa Nuorten oma järjestyksenvalvoja-projektista Nuorten Palvelu ry:lle. Näkökulmaksi valitsimme yhdessä Nuorten Palvelu ry:n edustajien

kanssa nuorten oman näkökulman. Erityisesti tarkoituksena oli tutkia ja selvittää niin kutsutujen ”heavy userien” mielipiteitä ja kehitysehdotuksia Nuorten oma järjestyksenvalvoja-projektin toteutumisen tiimoilta. Halusimme antaa nuorille myös mahdollisuuden tulla kuul-luksi liittyen sekä Nuorten oma järjestyksenvalvoja -hankkeeseen, nuorten hengailuun kaup-pakeskus Iso Omenassa, siihen kuinka heidät huomioidaan, että järjestyksenvalvonnan nykyti-laan.

Opinnäytetyössämme halusimme vastata alla oleviin tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyön ede-
tessä huomasimme kuitenkin nykyisen jaottelun olevan heikko ja epätarkka, joten tarken-
simme niitä alakysymyksin:

- 1) Kuinka nuoret (erityisesti heavy userit) kokevat nuorten oman järjestyksenvalvojan toiminnan?
- 2) Millaiseksi nuoret kokevat kauppakeskus Iso Omenan ilmapiirin ja turvallisuuden?
- 3) Miten nuoret kokevat muiden järjestyksenvalvojien ja luotettavien aikuisten toimin-
nan?

Tärkeimpänä tutkimuskysymyksenä pidimme sitä, miten nuoret kokevat nuorten oman järjes-
tyksenvalvojan toiminnan. Tämän kysymyksen pohjalle pohjautuu koko opinnäytetyömme pe-
rimmäinen ajatus ja tarkoitus, sillä halusimme kartoittaa nuorten kokemuksia nuorten oma
järjestyksenvalvoja hankkeesta. Jotta pystyimme saamaan vastauksen tähän kysymykseen,
olimme pilkkoneet aihetta pienempiin tarkempiin kysymyksiin haastattelua varten. Kartoi-
timme nuorilta sitä, olivatko he tavanneet nuorten omaa järjestyksenvalvojaa, millaisia ta-
paamiset sisällöllisesti olivat, sekä heidän ajatuksiaan kyseisestä toiminnasta. Halusimme
myös tietää kuinka nuorten oman järjestyksenvalvojan toiminta eroaa muiden järjestyksen-
valvojien toiminnasta. Pyrimme myös kartoittamaan mitkä tekijät nuorten omassa järjestyk-
senvalvojassa (esimerkiksi toimintatavat ja -mallit, olemus, suhtautumistapa) ovat toimivia,
ei-toimivia tai kehittämisen arvoisia. Jos nuori ei ollut kuullut nuorten omasta järjestyksen-
valvojasta, kysyimme mitä ajatuksia tällainen konsepti herättää nuoressa ajatuksen tasolla.

Opinnäytetyön yhtenä suurena teemana ollessa hengailu, halusimme kartoittaa sitä, mil-
laiseksi oleskelupaikaksi nuoret kokivat kauppakeskus Iso Omenan. Haastatteluissa nuoret itse
nostivat suureksi teemaksi turvallisuuden, joten täydensimme toista tutkimuskysymystä tur-
vallisuusteemalla. Halusimme tarkastella asiaa siitä näkökulmasta, millaiselta kauppakeskuk-
sen ilmapiiri näyttää nuorille ja kuinka he kokevat kauppakeskuksessa hengailun. Halu-
simme selvittää, että mitkä tekijät tekevät nuorten hengailun kauppakeskus Iso Omenassa po-
sitiiviseksi tai negatiiviseksi kokemukseksi. Nuorisomyönteisen ilmapiirin muodostuminen on
monimuotoinen asia, joka osaltaan koostuu aikuisten suhtautumisesta nuoriin, nuorille suun-
natuista tiloista, nuorten huomioon ottamisesta kauppakeskuksen toimintojen ja palvelujen

suunnittelussa sekä nuorten yleisestä kokemuksesta kauppakeskuksessa. Samalla halusimme myös tarkastella juuri kauppakeskus Iso Omenan merkitystä nuorten oleskelulle.

Kolmantena seikkana halusimme tietää, miten nuoret kokevat kauppakeskuksen muut järjestyksenvalvojat ja luotettavat aikuiset. Jos olisimme käsitelleet ainoastaan kauppakeskuksessa toimivaa yhtä henkilöä, nuorten omaa järjestyksenvalvojaa, olisivat kaikki sidosryhmät ja muu nuoriin vaikuttava työskentely jäänyt käsittelemättä. Lisäksi nuorten oman järjestyksenvalvojan toimiessa nuorisotyön ohella yhtenä järjestyksenvalvojista koimme, että hän voi näyttäytyä nuorille hyvin samankaltaisena auktoriteettina kuin muutkin järjestyksenvalvojat. Näin ollen on tärkeää vertailla hänen toimintaansa ja sen vaikutuksia muiden järjestyksenvalvojien toimintaan, jotta voimme tehdä luotettavia vertailuja nuorten oman järjestyksenvalvojan työstä. Samalla halusimme pohtia, että onko yhden nuorten oman järjestyksenvalvojan malli toimivampi kuin malli, jossa nykyisin yhdelle henkilölle kohdennetut resurssit olisi jaettu koko valvontahenkilöstön koulutukseen.

Puhuttaessa järjestyksenvalvonnasta turvallisuus on erittäin olennainen aihealue. Päätimmekin työtä tehtäessä käsitellä nuorten kokemaa turvallisuuden tunnetta tulos-osiossa, etenkin kun se nousi usein haastattelujen puheenaiheeksi keskusteltaessa kauppakeskuksessa hengailun syistä. Emme kuitenkaan sisällyttäneet turvallisuusteemaa tutkimuskysymyksiin, sillä kauppakeskuksessa nuorten kokema turvallisuus vaatisi jo oman tutkimuksensa.

4.2 Toteutus

Opinnäytetyö on toteutettu tutkielman muotoisena laadullisena haastattelututkimuksena, jossa haastatellaan kauppakeskus Iso Omenan nuoria ja heidän kokemuksiaan kauppakeskuksen Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilusta. Laadullinen tutkimusote soveltuu työhömmе hyvin, koska tarkoituksena on kuvata haastateltavien henkilökohtaisia ajatuksia ja kokemuksia (Metsämuuronen 2006, 208).

Keskeisin menetelmällinen tapa opinnäytetyössämme on nuorten laadulliset teemahaastattelut, joita on toteutettu 14 kappaletta. Lisäksi toteutimme yhden haastattelun, jossa haastatelimme nuorten omaa järjestyksenvalvojaa ja palveluesimiestä. Toteutimme nuorten oman järjestyksenvalvojan ja palveluesimiehen haastattelun myöskin laadullisena teemahaastatteluna, sillä näin pystyimme puolistrukturoidun haastattelun avulla saavuttamaan aidosti haastateltavien kokemuksia (Tilastokeskus 2017).

Toteutimme haastattelut pari- ja ryhmähaastatteluina, jotta saisimme nuorten haastatteluista enemmän hyödynnettävää tutkimustietoa. Jos nuori ei halunnut osallistua pari- tai ryhmähaastatteluun, annoimme hänelle mahdollisuuden osallistua yksilöhaastatteluun. Teema-haastattelun käyttöön päädyimme, koska tutkimuskohteenamme ovat nuoret alle 18-vuotiaat

henkilöt. Teemahaastattelussa aihepiirit ovat ennalta valittuja, mutta teemahaastattelu ei ole muodoltaan niin tarkka kuin strukturoitu haastattelu (Eskola & Suoranta 2005, 86). Tämä haastattelumuoto sopii paremmin nuorten ihmisten kanssa, sillä teemahaastattelut antavat enemmän tilaa saada aitoja tuloksia nuorten kokemuksista. Strukturoidut ja ennalta määrätyt haastattelumallit olisivat voineet ohjata nuorten vastauksia johonkin tiettyyn ennalta haluttuun suuntaan.

Nuorten haastatteluiden jälkeen päädyimme lopputulokseen, että meidän tarvitsee haastatella myös nuorten omaa järjestyksenvalvojaa. Kyseisellä haastattelulla tavoittelimme ristikkäistä tietoa nuorten vastauksien kanssa, joka nostattaisi työn luotettavuutta. Saimmekin sovitua haastattelun tammikuulle 2017, johon osallistui nuorten oman järjestyksenvalvojan lisäksi hänen esimiehensä.

Lupien hakemisen aloitimme toukokuussa 2016. Haimme lupia kauppakeskus Iso Omenalta, Espoon kaupungilta, Securitas Oyj:ltä sekä nuorten huoltajilta. Luvat opinnäytetyön tekemiseen saimme noin kuukauden sisällä hakemisesta, lukuunottamatta huoltajien suostumuksia, jotka meille palautettiin haastatteluiden yhteydessä. Lupien hakuprosessi oli muutoin suhteellisen selkeää, mutta nuorten huoltajien suostumuksen hankkiminen osoittautui erittäin vaikeaksi. Tämä johtui suostumuslomakkeiden huonosta palautusprosentista. Huoltajien lupien hankkimisen hoidimme jakamalla nuorille ennalta Espoon kaupungin tutkimusluvan mukaisen huoltajan suostumuslomakkeen, jonka nuoret palauttivat sovittuna haastattelupäivänä. Kauppakeskuksen puolesta saimme luvan Iso Omenan kauppakeskuspäälliköltä, joka informoi työstämme myös Securitas Oyj:tä. Luvan saimme kirjallisena sähköpostitse. Espoon kaupungin tutkimusluvan haimme Espoon kaupungin tutkimuslupahakemusohjeen mukaisesti, ja saimme päätöksen sähköpostilla. Espoon kaupungin lupa edellytti vanhempien suostumuslomakkeen vaihtamista itse tekemästämme lupapohjasta Espoon kaupungin lupapohjan (liite 3) mukaiseksi, jonka myös vaihdoimme.

4.3 Valitut tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyömme aineiston keräsimme haastattelemalla kauppakeskus Iso Omenassa aikaansa viettäviä nuoria. Päätimme suorittaa haastattelun kaksivaiheisena. Monivaiheisesta haastattelusta puhutaan myös termillä syvähaastattelu (Eskola & Suoranta 2005, 86). Ensin tarkoituksena oli haastatella nuoria pareittain, jonka jälkeen suorittaisimme samoille nuorille ryhmähaastattelun, jonka tarkoituksena olisi parihaastatteluiden pohjalta esiin tulleen aineiston läpikäyminen nuorten kanssa keskustellen. Ryhmähaastattelun tuloksena toivoimme saavamme vielä tarkennettua tietoa tutkittavasta aiheesta.

Päädyimme pari- ja ryhmähaastatteluiden käyttämiseen lähinnä sen takia, että haastateltavat olivat pääosin alaikäisiä eli alle 18-vuotiaita. Kokemusten perusteella nuoret vastaavat ja osallistuvat haastatteluihin matalammalla kynnyksellä, jos heillä on oma kaveri tai tuttu henkilö vieressä verrattuna siihen, että nuoret vastaisivat yksin ennalta tuntemattoman aikuisen kysymyksiin. Myös tutkimustiedon valossa ryhmä- ja parihaastatteluiden etu on ryhmän kontrolloiva vaikutus, jolloin ryhmä voi auttaa yksilöä väärinymmärrysten korjaamisessa (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2000, 197-198). Pari- tai ryhmä haastattelun ongelmakohtana voi olla myös se, että yksi ryhmän jäsenistä saa dominoivan aseman ryhmässä ja muut ryhmäläiset mukailevat hänen mielipiteitään (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2000, 197-198). Eskola ja Suoranta (2005, 96) suosittelevat ryhmänkooksi 4-8 henkilöä, joten ryhmäkoot olivat tämän suosituksen alarajalla.

Näin ollen otimme huomioon myös sen, jos joku nuorista ei halunnut osallistua pari- tai ryhmähaastatteluun, tarjoamalla hänelle mahdollisuuden osallistua yksilöhaastatteluun. Haastattelutilanteessa käytimme haastattelua varten tehtyä kysymyspohjaa työskentelyvälineenä (liite 1). Kaikki haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Saimme 57 sivua litteroitua tekstiä haastatteluista. Litteroinnin jälkeen analysoimme saamamme aineiston, jonka tarkoituksena oli tehdä aineistolähtöistä eli induktiivista sisällönanalyysiä, koska tarkoituksemme on kuvata aineiston sisältöä sanallisesti. Sisällönanalyysi yhtenäistää, tiivistää sekä löytää tekstistä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia vastausten välillä. Analyysin tarkoituksena on luoda tekstiin selkeyttä tutkittavasta ilmiöstä, jotta voimme tehdä luotettavia johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-111.)

Toteutimme myös nuorten oman järjestyksenvälvojan ja hänen esimiehensä haastattelun laadullisena teemahaastatteluna. Tämän haastattelu toteutettiin myös ryhmähaastatteluna, mutta tämän ratkaisun syynä oli puhtaasti aikataulullinen kysymys. Emme myöskään halunneet rasittaa työelämän edustajia tarpeettoman paljoa usealla erillisellä haastattelulla. Uskomme, että emme olisi juurikaan saaneet uutta merkittävää tietoa irti erillisillä haastatteluilla. Nykyinen ryhmähaastattelu antoi heille mahdollisuuden täydentää toistensa vastauksia, joka nosti haastattelulla hankitun informaation määrää.

4.4 Aineiston kerääminen

Keräsimme haastatteluaineistomme tekemällä teemahaastatteluja kauppakeskus Iso Omenan kirjaston tiloissa. Haastatteluissa haastattelimme yhteensä 14 nuorta, joista kaksitoista oli alaikäisiä ja kaksi täysi-ikäisiä. Haastattelut suoritettiin syyskuun 2016 aikana. Pidimme yhteensä neljä erillistä haastattelukertaa. Tätä ennen olimme jakaneet nuorille huoltajien suostumuslomakkeita.

Haastatteluita varten olimme tehneet haastattelurungon, joka auttaisi meitä pitämään haastattelut yhtenäisinä. Olimme kokeilleet haastattelurunkoa ennen haastatteluita tuttaviemme lasten kanssa, jotta pystyimme hieman päättelemään haastattelun kestoja. Haastattelujen ollessa teemahaastatteluja kysyimme myös lisäkysymyksiä haastattelumme teemoista sitä mukaan kun nuori tuotti itse uutta informaatiota. Jotta haastattelut olisivat olleet mahdollisimman sujuvia ja luontevia, emme välttämättä kysyneet haastattelurungon kysymyksiä sanatar-kasti siinä muodossa kuin ne ovat haastattelurungossa.

Tarkoituksenamme oli järjestää haastattelut parihaastatteluina, jonka jälkeen pitäisimme ryhmähaastattelun kokoamalla aina kaksi paria yhteen. Halusimme tarjota nuorille mahdollisuuden myös osallistua yksilöhaastatteluun nuoren niin halutessa. Käytännön syistä pidimme neljä yksilöhaastattelua ja viisi parihaastattelua. Ryhmähaastatteluista saimme pidettyä yhteensä kolme kappaletta, joissa kahdessa oli neljä haastateltavaa mukana ja yhdessä kolme.

Haastattelujen ajallinen kesto vaihteli 13:sta minuutista 24:ään minuuttiin. Haastattelujen kestot olivat pääosin hieman suunniteltua lyhyempiä, mutta ne tuottivat enemmän informaatiota kuin olimme ennalta ajatelleet. Ryhmähaastattelut olivat pidempikestoisia kuin yksilö- tai parihaastattelut, vaikka ennen ryhmähaastatteluista haastateltavat olivat osallistuneet aiemmin yksilö- tai parihaastatteluun. Ajallisen keston lyhyys johtui pääosin siitä, että nuoret eivät tunteneet nuorten omaa järjestyksenvalvojaa kovinkaan hyvin.

Opinnäytetyöntekijöitä on yhteensä kolme ja kukin opinnäytetyön tekijä teki yhden ryhmähaastattelun. Kaksi opinnäytetyön tekijöistä teki yhden yksilöhaastattelun ja kaksi parihaastattelua. Yksi ryhmämme jäsenistä teki kaksi yksilöhaastattelua ja yhden parihaastattelun. Näin ollen jokainen ryhmän jäsen suoritti neljä haastattelua. Tämän lisäksi jokainen opinnäytetyön tekijä toimi myös tarkkailijana toisen ryhmän jäsenen pitämässä haastatteluissa ja puuttui haastatteluun vain siinä tapauksessa, jos huomasi haastattelun kannalta jotakin oleellista mikä jäi toiselta huomaamatta. Tarkoituksenamme oli, että jokainen ryhmän jäsen suorittaa viisi tai enemmän haastattelua, mutta nuorten heikohko osallistuminen rajasi haastattelujen määrän neljään.

Pidimme eettisesti tärkeänä seikkana sitä, että alaikäiset nuoret tarvitsevat huoltajan antaman kirjallisen suostumuksen osallistuakseen haastatteluihin. Toisaalta tämä loi suuren haasteen aineiston keräämisen kannalta, sillä nuoret eivät kokeneet haastattelulupien aktiivista hankkimista tärkeäksi. Olimme aluksi sopineet ja ilmoittaneet vain kaksi haastattelupäivämäärää, mutta kasvatimme haastattelupäivien määrää neljään, jotta pystyimme tarjoamaan nuorille useampia mahdollisuuksia palauttaa huoltajan suostumuslomake sekä osallistua haas-

tatteluihin. Ratkaisu useamman haastattelukerran järjestämisestä olikin tuottoisa, sillä kahdella ensimmäisellä kerralla saimme haastateltua vain viisi henkilöä, mutta lisäkertojen avulla saavutimme 14 nuorta.

Ensimmäisellä sovitulla haastattelukerralla emme tavoittaneet yhtään nuorta, joka olisi palauttanut huoltajan suostumuslomakkeen. Näin ollen päätimme haastatella kahta nuorta, jotka olivat jo täysi-ikäisiä, jotta saisimme enemmän haastattelumateriaalia kasaan. Kyseiset nuoret yhä oleskelivat merkittävän paljon kauppakeskuksessa sekä viettivät aikaa yhdessä nuorempien heavy useiden kanssa, joten heiltä saatu informaatio oli tässä suhteessa yhtenäistä muiden informanttien kanssa. Nuorten oman järjestyksenvalvojan ja hänen esimiehensä haastattelu kesti ajallisesti 39 minuuttia ja 48 sekuntia. Litteroitua haastattelumateriaalia saimme tästä yhdeksän sivua. Haastattelua oli toteuttamassa kaksi opinnäytetyöntekijöistä.

4.5 Aineiston analyysi

Kerätyn laadullisen aineiston analysoimiseen on käytössä monia eri menetelmiä. Aineiston analysoimisen tavoitteena on yrittää selkeyttämällä saada selville jotain uutta tietoa tutkittavasta ilmiöstä tai asiasta. Aineistoa jakamalla pyritään myös vastaamaan työlle asetettuihin tutkimuskysymyksiin (Eskola & Suoranta 1999, 138-146). Omaan opinnäytetyöhömmme valitsimme analyysimenetelmäksi teemoittelun, koska sen avulla pyrimme jakamaan tutkimusaineistoamme siten, että pystyisimme vastaamaan mahdollisimman hyvin asettamiimme tutkimuskysymyksiin.

Teemoittelulla tarkoitetaan laadullisen aineiston jakamista ja ryhmittelyä erilaisten aihepiirien mukaan (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2015). Kerätyn aineiston teemoittelulla pyritään siihen, että aineiston analyysivaiheessa pystyimme selkeästi tarkastelemaan aineistosta nousevia asioita. Niiden perusteella pystyimme vaivattomammin poimimaan oleelliset havainnot työtämme varten.

Kerätyn laadullisen haastattelumateriaalin jaoimme teemoittelu -menetelmällä tutkimuskysymysten mukaan eri osiin. Tarkoituksena oli löytää haastatteluista ilmenivät yhteneväiset vastaukset liittyen asettamiimme tutkimuskysymyksiin. Teemamme olivat nuorten kokemukset nuorten omasta järjestyksenvalvojasta, kauppakeskus Iso Omenan ilmapiiri ja turvallisuus sekä nuorten kokemukset muiden järjestyksenvalvojien ja luotettavien aikuisten toiminnasta. Käytimme ennen analyysivaihetta apuna aineiston koodausta, jolla pyrittiin samaan aineisto käsiteltävään muotoon sekä sen avulla aineistoa pystyttiin tiivistämään ja yksinkertaistamaan. Koodauksella pyritään periaatteessa pelkistämään aineistoa. Koodaus on välivaihe ja apuväline, joka mahdollistaa aineiston analyysin myöhemmässä vaiheessa. Koodauksessa voidaan käyttää apuna esimerkiksi merkkejä, sanoja tai värejä. (Kananen 2008, 89-90.) Merkitsimme

litteroidun aineiston eri värien avulla niin, että asettamiimme tutkimuskysymyksiin liittyvät vastaukset merkittiin eri väreillä. Nuorten kokemukset nuorten omasta järjestyksenvalvojasta merkattiin keltaisella tussilla, nuorten kokemukset kauppakeskus Iso Omenan ilmapiiristä ja turvallisuudesta merkattiin vaaleanpunaisella tussilla ja nuorten kokemukset muista järjestyksenvalvojista merkattiin sinisellä tussilla. Tämän jälkeen jaoittelimme aineiston värien mukaan jokaiselle kolmelle opinnäytetyöntekijälle analysoitavaksi ja tarkemmin tutkittavaksi.

4.6 Opinnäytetyön luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta mitataan aineiston reliabiliteetilla ja validiteetilla. Tarkemmin ottaen aineiston reliabiliteetilla tarkoitetaan aineiston käsittelyn ja analyysin luotettavuutta. Aineiston reliabiliteettiä arvioitaessa on tärkeää, että tutkimusaineisto muokataan sellaiseen muotoon, että se on kaikille saatavilla ja tarkastettavissa. Kaksi tärkeää asiaa laadullista tutkimusta kirjoittaessa on huomioida aineiston analyysin arvioitavuus ja uskottavuus. Analyysin arvioitavuudella tarkoitetaan sitä, että lukijan on mahdollista seurata tutkijoiden päättelyä ja tarvittaessa kritisoida sitä. Analyysin uskottavuudella taas tarkoitetaan sitä, että tutkimusraportin pohjalta voidaan uskottavasti todeta, että tutkijat ovat päätyneet kuvatulla tavalla esitettyihin tulkintoihin. Aineiston validiteetilla arvioidaan sitä, onko tutkimus ja sen tulosten avulla esitetyt johtopäätökset päteviä. Tutkimuksessa esitettyjen tulkintojen on myös jossain suhteessa olla yleistettäviä ja tutkijoiden tulee näitä asioita arvioida koko tutkimusprosessin ajan. (Anttila, 1998.) Pyrimme opinnäytetyömme työskentelyn ajan pitämään muistissa sen, miten saisimme nostettua tutkimuksemme reliabiliteettia ja validiteettia korkeammaksi, jotta tutkimuksemme olisi luotettava ja pätevä.

Opinnäytteen neljäntoista nuoren haastattelun otanta on varsin pieni, jos suhteutamme sen kauppakeskuksessa käyvien nuorten lukumäärään, mikä osaltaan voi laskea opinnäytetyön luotettavuutta. Saimme kuitenkin haastateltua nuoria, jotka viettävät paljon aikaansa kauppakeskus Iso Omenassa ja asettuvat heavy user-termin määritelmään puitteisiin. Lisäksi haastattelujen lukumäärä on linjassa muiden laadullisten opinnäytetöiden lukumäärien kanssa.

Huoltajan suostumuksen edellyttäminen haastatteluun osallistumiseksi rajasi myös tietoisesti pois ison joukon nuoria, jotka olisivat muutoin toimineet opinnäytetyön aiheen kannalta loistavina informantteina. Tiedostimme kuitenkin päätöksemme seurauksen ja keskustelimme siitä, mutta haastatteluiden loputtua emme kokeneet tämän seikan juurikaan vaikuttaneen saamaamme informaatioon.

Päätökseemme huoltajan kirjallisen suostumuksen vaatimuksesta vaikutti myös Sirpa Tanin (2010, 53-55) artikkeli Kasvatus ja Aika -lehdessä. Tani halusi tuolloin tutkimuksessaan kar-

toittaa erityisesti niitä merkityksiä, joita nuoret liittävät itse oleskeluun julkisissa ja puolijulkisissa kaupunkitiloissa. Tanin ajatus olikin, että nuoret voisivat valokuvata hengailuaan kaupakeskuksessa. Artikkelissaan Tani kertoo, että omaa tutkimustaan tehdessään hän haki lupaa olla pyytämättä huoltajien suostumuksia tutkimuseettiseltä neuvottelukunnalta, mutta hän sai lisäselvityspyynnön. Tutkimuseettinen toimikunta toi seuraavan kaltaisen huolensa Tanin asiassa:

Vaikka tutkimussuunnitelma ilmentää tutkijan pitävän hengailua kauppakeskuksessa myönteisenä, on syytä arvela, että osa lasten vanhemmista ei ajattele samoin. Tämän vuoksi metodin eettisyys joutuu lähitarkasteluun. Toimikunnan keskustelussa nousi esiin, että kuvatunkaltainen erityisen tutkimusjoukon kokoaminen ja erityisesti sen kannustaminen toistensa valokuvaamiseen mahdollisesti tuottaa hengailua voimistavaa efektiä. Tämä voidaan nähdä toimintana, joka vie pohjaa vanhempien toisenlaisilta kasvatuspyrkimyksiltä. (Tutkimuseettinen toimikunta 2010.)

Näin ollen Tanin esimerkin (vaikka hän lopulta saikin luvan haastatella nuoria ilman huoltajien suostumuksia) ja tutkimuseettisen toimikunnan aikaisemman pohdinnon osalta näimme entistään tärkeämmäksi, että vaadimme huoltajien suostumusta. Opinnäytetyömme olisi kuitenkin keskittynyt saman tutkittavan ilmiön ympärille, sekä myös opinnäytetyön osalta oltaisiin voitu käydä vastaavanlaista pohdintoa.

Valintamme keskittyä erityisesti heavy usereihin on saattanut johtaa asetelmaan, jossa haastattelemamme nuoret ovat samoja nuoria, joita on jo aikaisemmin haastateltu kauppakeskukseseen liittyvissä haastatteluissa. Toisaalta toimintamme nuorten valitsemisessa oli hyvin satunnaista, mikä ehkäisi riskiä tutkimuksen muodostumisesta homogeeniseksi aikaisempien tutkimusten kanssa. Myös huoltajien suostumusten vaatiminen rajasi osaltaan pois nuoria, joilla on ollut historiaa järjestyksenvallvojen kanssa toimimisesta häiriökäyttäytymisen muodossa.

Opinnäytetyön luotettavuuteen ovat voineet myös vaikuttaa kysymykset ja niiden asettelu. Kysymyspohjaa laatiessamme tarkoituksenamme oli, että kysymykset eivät olisi johdattelevia mihinkään suuntaan, jotta vastauksista tulisi mahdollisimman luotettavia. Pyrimme laatimaan tärkeimmät kysymykset avoimiksi kysymyksiksi, jotta saisimme enemmän informaatiota haastateltavilta. Lyhyemmät, lähinnä taustatietojen kannalta oleelliset kysymykset, jätimme suljetuiksi. Teemahaastattelun mahdollistamat lisäkysymykset pyrimme kysymään aina avoimina. Kysymyspohja oli kaikille vastaajille sama, joten peruskysymykset olivat yhdenmukaisia ja yhtenäisiä. Uskomme, että haastattelujen kysymykset vaikuttivat opinnäytetyön luotettavuuteen nostavasti.

Koemme haastattelujen sujuneen pääosin hyvin sekä nuorten pystyneen kertomaan ajatuksiinsa aidosti ilman kokemusta painostuksesta. Nuoret myös tuottivat osaltaan niin positiivista kuin negatiivista palautetta kokeilusta. Pyrkimyksemme olikin ottaa jokainen haastateltu huomioon yksilönä sekä toimia haastattelutilanteessa nuorten luomilla ehdoilla teemahaastattelun antamissa rajoissa. Koemme, että tämä osaltaan nostaa opinnäytetyömme luotettavuutta.

Toteutimme haastattelut ensin pitämällä parihaastatteluita, jonka jälkeen pidimme ryhmähaastatteluita. Tarpeen mukaan annoimme mahdollisuuden myös yksilöhaastattelulle. Koimme, että useamman haastattelun malli antoi meille enemmän informaatiota, joka osaltaan nostaa opinnäytetyön luotettavuutta. Tarkemmin opinnäytetyön toteutuksesta kerroimme osiossa ”valitut tutkimusmenetelmät”.

Opinnäytetyön luotettavuutta on omiaan vähentämään tieto, jonka saimme vasta haastattelujen toteuttamisen jälkeen. Toteutimme haastattelut kauppakeskus Iso Omenan kirjaston tiloissa, jotka ovat Palvelutorin yhteydessä. Kyseisten tilojen järjestyksenvalvonnasta vastaa PSG turva Oy, eikä Securitas Oy (Puomilahti 2016). Tästä johtuen haastattelemamme nuoret on haastateltu paikassa, jossa Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilu ei ole ollut samalla tavalla käynnissä kuin niissä tiloissa, joissa Securitas Oy on vastannut järjestyksenvalvonnasta. On kuitenkin huomioitava, että nuoret kertoivat pääsääntöisesti liikkuvansa kaikkialla kauppakeskuksen tiloissa, joten he ovat viettäneet paljon aikaansa myös tiloissa, joissa kokeilu on ollut käynnissä. Lisäksi suurin osa haastatelluista nuorista kuuluu heavy user -kategoriaan, jolloin he viettävät erityisen paljon aikaansa kauppakeskus Iso Omenassa. Nuorten oman järjestyksenvalvojan haastattelussa tuli myös ilmi, että hän on viettänyt palvelutorin tiloissa aikaansa nuoriotyöhön liittyvissä tehtävissä.

Alun perin sovimme opinnäytetyön tilaajan kanssa, että emme haastattelisi nuorten omaa järjestyksenvalvojaa. Koimme kuitenkin nuorten haastatteluiden jälkeen, että saamamme informaatio vaatii ristikkäistietoa, jotta se olisi luotettavaa. Näin ollen päätimme järjestää haastattelun, johon osallistui nuorten oma järjestyksenvalvoja sekä palveluesimies. Haastattelu tuotti paljon samankaltaista sisältöä verrattuna nuorten haastatteluihin, joten haastattelu nostaa opinnäytetyön luotettavuutta. Olemme saaneet myös kommentteja nuorten oman järjestyksenvalvojan työstä opinnäytetyömme tilaajalta Nuorten Palvelu ry:ltä.

Aihetta on aikaisemmin tutkittu hyvin vähän ja se on syntynyt Nuorten Palvelu ry:n tarpeesta. Vaikka aihe on pääosin pysynyt samana koko prosessin ajan, on aiheen käsittelylle annettu mahdollisuus muuttua opinnäytetyön prosessin aikana. Olemmekin käsitelleet opinnäytetyössä haastatteluissa esiin nousseita lisäsisältöjä (kuten kauppakeskuksen turvallisuus), vaikka

emme niitä ajatelleet suunnitelmavaiheessa käsitellä. Näin ollen opinnäytetyö on luotettavaampi, sillä siinä heijastuu kaikki opinnäytetyöprosessin aikana esiin nousseet aihealueet ja teemat, emmekä kirjoittaneet opinnäytetyötä pelkästään ennalta päätetyn kaavan mukaan.

4.7 Eettisyys

Olemme tutkimuksessamme pyrkineet noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisemia ohjeita, jotka perustuvat eettisesti vastuullisten ja oikeiden toimintatapojen noudattamiseen. Ohjeessa korostetaan varsinkin rehellisyyttä kaikilta tutkimukseen osallistuvilta osapuolilta. Tutkimuseettinen neuvottelukunta on jakanut Hyvät tieteelliset -käytännöt yhdeksään eri lukuun, jotka pohtivat tutkimusetiikan näkökulmasta asioita, mitkä kuuluvat osana luotettavaa ja eettistä tutkimusta. Luvut käsittelevät ja korostavat yleistä huolellisuutta sekä vastuullisuutta tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Yhdessä luvussa korostetaan myös kunnioituksen merkitystä siinä, että tutkimuksissa tulee pyrkiä aina viittaamaan muihin tutkimuksiin asianmukaisilla tavoilla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta.) Koska pääasiallisena tutkimuskohteenamme olivat nuoret alle kaksikymmentävuotiaat, pyrimme siihen, että tutkimuksemme on eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa. Näihin tavoitteisiin päästäksemme olemme toimineet vastuullisesti ja huolellisesti koko tutkimuksemme ajan.

Haastatellessamme alaikäisiä nuoria meille oli ensisijaisen tärkeää, että nuorilla on huoltajan suostumus opinnäytetyön haastatteluihin osallistumiseen. Toisaalta päätös noudattaa tiukasti hyvää etiikkaa vaikeutti huomattavasti nuorten tavoitettavuutta sekä haastateltujen nuorten lukumäärää. Olimme myös tietoisia mahdollisuudesta hakea lausuntopyyntöä FUASin (Hämeen ammattikorkeakoulun, Lahden ammattikorkeakoulun ja Laurea-ammattikorkeakoulun muodostama strateginen liittouma) eettiseltä toimikunnalta haastatellaksemme alaikäisiä nuoria ilman huoltajan suostumusta, mutta tämä ei olisi poistanut tutkijan vastuuta, jota halusimme korostaa opinnäytetyön teossa. Myös saamamme tutkimuslupa Espoon kaupungilta edellytti vanhempien suostumusten saamista.

Yritimme noudattaa hyvän etiikan sääntöjä myös haastatteluissa. Tutkijan tulee tiedostaa omat ennako-oletuksensa tutkittavasta ilmiöstä, jotta se ei rajoittaisi tutkimusta (Eskola & Suoranta 2005, 20). Lisäksi Eskolan ja Suorannan mukaan (2005, 94-95) tärkeää on saada mahdollisimman paljon tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Tämän vuoksi tutustuimme teroriapohjaan mahdollisimman hyvin ja laaja-alaisesti. Pyrimme huomiomaan omat ennako-oletuksemme nuorista ennen haastatteluiden suorittamista, sekä keskustelimme tulevista haastatteluista runsaasti.

Pyrimme haastatteluilla siihen, ettemme asettaisi haastateltavia ikävään tai kiusaannuttavaan tilanteeseen, joka olisi ollut hyvin mahdollista etenkin ryhmähaastatteluissa, joissa nuorten

keskeiset vuorovaikutussuhteet vaikuttavat itse haastatteluun. Välttääksemme kiusaannuttavat tilanteet annoimme nuorille mahdollisuuden osallistua myös pelkkään yksilöhaastatteluun. Haastattelijan lisäksi aina yksi opinnäytetyön tekijä toimi tilanteessa tarkkailijana, joka puuttui haastattelun kulkuun vain tarvittaessa.

Korostimme myös nuorille, että haastatteluilla emme pyri keräämään varsinaisesti tietoa heistä itsestään, vaan haluamme kartoittaa heidän ajatuksiaan ja kokemuksiaan Nuorten Palvelu ry:n järjestämästä Nuorten oma järjestyksenvalvoja- hankkeesta. Selitimme heille mitä henkilötietoja heistä tullaan käyttämään opinnäytetyön tekemisessä ja korostimme, että he eivät ole tunnistettavissa valmiissa opinnäytetyössä. Kerroimme olevamme ammattikorkeakoulu Laurean sosionomiopiskelijoita ja kerroimme, mistä tuleva opinnäytetyö on luettavissa myöhemmin. Kerroimme myös haastateltaville siitä, miten tietoja tullaan käsittelemään, ketkä haastattelut saavat kuulla ja kerroimme aineiston hävittämisestä työn valmistuttua. Näiden pohjatietojen kertomisella halusimme varmistua siitä, että haastateltava ymmärtää opinnäytetyön tarkoituksen sekä epäilykset ja ennakkoluulot haastatteluita kohtaan vähenisivät.

Emme halunneet kerätä nuorista muita henkilötietoja kuin sukupuolen ja iän. Kartoitimme nuorilta näiden oleellisimpien henkilötietojen lisäksi tietoja, mitkä liittyvät heidän oleskeluunsa kauppakeskus Iso Omenassa. Vaatiessamme nuorten huoltajien suostumusta jouduimme kuitenkin keräämään suostumuslomakkeet, joissa oli sekä nuoren että hänen huoltajansa nimitiedot. Näitä lomakkeita (kuten muitakin opinnäytetyöhön liittyviä haastattelutietoja) säilytimme lukitussa kaapissa, johon ulkopuolisilla ei ollut pääsyä. Pyrimme muutoinkin käsittelemään henkilötietoja henkilötietolain henkilötietojen käsittelevien yleisten periaatteiden mukaisesti. Pohdimme myös sitä, että haastattelunauhoitteet, haastatteluiden litterointi, huoltajien suostumuslomakkeet, sekä muistiinpanomme muodostavat pienen henkilörepositorin, jonka käyttö on määritelty tarkasti henkilötietolaissa, joten tulemme huolehtimaan henkilötietojen säilytyksen lisäksi henkilötietojen asianmukaisesta hävityksestä opinnäytetyön julkaisun jälkeen.

5 Tulokset

Seuraavaksi tulemme käsittelemään opinnäytetyön haastatteluiden tuloksia. Tuloksia tullaan käsittelemään haastattelukysymysten asettelun mukaisessa järjestyksessä. Tuloksien käsittely on suunniteltu vastaamaan myös tutkimuskysymyksiä. Ensimmäisessä osiossa tulemme käsittelemään nuorten hengailua kauppakeskus Iso Omenassa sekä nuorten kokemuksia kauppakeskuksen ilmapiiristä nuoria kohtaan. Toisessa tulos-osiossa käsittelemme kauppakeskuksen luomaa turvallisuuden tunnetta nuorten kannalta, sillä aihealue nousi toistuvasti esille keskustel-

taessa kauppakeskuksessa hengailun syistä. Kolmannessa osiossa esittelemme tuloksia yleisesti kauppakeskuksen järjestyksenvalvojista, sillä se on vahvin sidosryhmä, johon nuorten oma järjestyksenvalvoja liitetään. Lisäksi on tärkeää nostaa muut järjestyksenvalvojat tarkastelun alle, jotta pystymme määrittelemään juuri nuorten oman järjestyksenvalvojan tarkoituksellisuutta ja merkitystä. Neljäs osio käsittelee nuorten kokemuksia nuorten omasta järjestyksenvalvojasta. Siinä on nostettu esiin tuloksia niin nuorten oman järjestyksenvalvojan tavanneiden nuorien kokemuksista kuin häntä tapaamattomien nuorten ajatuksia kyseisestä toimintamallista. Viimeiseksi tulemme käsittelemään nuorten oman järjestyksenvalvojan ja palveluesimiehen haastattelun tuloksia.

5.1 Nuorten hengailu kauppakeskus Iso Omenassa

Haastatelluista nuorista suurin osa (n=7) kävi kauppakeskuksessa kolme tai neljä kertaa viikossa. Neljä haastateltua vastasi käyvänsä noin kaksi kertaa viikossa kauppakeskus Iso Omenassa. Kaksi nuorista vastasi käyvänsä kauppakeskuksessa useammin kuin neljä kertaa viikossa ja viettävänsä Iso Omenassa aikaansa lähes päivittäin. Vain yksi haastatelluista kertoi käyvänsä kauppakeskuksessa noin kerran viikossa.

Nuoret kertoivat käyvänsä kauppakeskuksessa usein ja he viettivät siellä melko tasaisesti aikaansa. Yleisimmin sinne tultiin suoraan koulupäivän jälkeen ja siellä oleskeltiin myöhään iltaan. Muutama nuori kertoi, että kesäloman aikaan he hengailivat kauppakeskus Iso Omenassa normaalia enemmän lisääntyneen vapaa-ajan vuoksi, mutta tällöin he hengailivat myös paljon muuallakin.

H2: "Kesälömalla tuli oltuu tääl jonkun verran enemmän, muuten aika tasta."

Haastatteluissa tuli ilmi, että hengailu ajanvieton muotona oli nuorille tärkeää. He kertoivat, että heillä on myös muita oleskelupaikkoja, mutta kauppakeskus Iso Omenan ilmapiirin vuoksi he pitivät sitä parhaimpana paikkana oleskella. Asiaan vaikutti myös kauppakeskuksen hyvä sijainti sekä sen turvallisuus.

H9: "Enimmäksee me ollaan täällä, kun tänne on hyvä tulla. Jos ei täällä, niin sit jossain muualla. Kyllä se paikka aina jostain sit löytyy."

Nuoret kertoivat myös, että kauppakeskuksessa on paljon eri nuorista koostuvia ryhmittymiä, jotka eivät tule aina keskenään toimeen. Riidat eri porukoiden välillä ovat lähes aina huutelua ja nimittelyä, eikä fyysistä kiusaamista ole nuorten kertoman mukaan juurikaan tapahtunut mitä tulee heidän tietämäänsä.

H6: "Just tälläsii niiku et kaikki näyttää samalta on samanlaisia. Niilt just kuulee iha randomina vittuilua vaik ei tunne."

H6: "Mut siihen se sit jää, et ei se mitään muuta ole."

Nuoret kertoivat kokevansa kauppakeskus Iso Omenan paikkana, jossa on hyvä ja mukava oleskella. Jokainen vastasi kysyttäessä, että kokee kauppakeskuksen suhtautuvan nuoriin hyvin. Etenkin kauppakeskuksen uudet kirjastoalueet saivat nuorilta kehuja, sillä niissä on tarpeeksi tilaa oleskella ja kirjaston suunnittelussa on otettu nuorten tarpeet huomioon esimerkiksi puhelinten latausmahdollisuuden muodossa. Eräs haastatelluista kuitenkin kertoi, että hän kokee aikuisten ihmisten häiriintyvän nuorten hengailusta kirjaston alueella, joten kirjastossa olisi hyvä eritellä vahvemmin aikuisten ja nuorten alueet.

H7: "Voisi olla erikseen aikuisten ja lasten kirjastoalueet. Saattaa vähä häiritä, jos lapset on hieman äänekkäitä. Se saattaa haitata jotain."

Puhuttaessa kauppakeskuksen tiloista useat nuoret mainitsivat nuortentila Starttiksen. Starttiksessä kävi vain osa haastatelluista nuorista. Nuoret kertoivat, että Starttiksessä viettää aikaansa melko tiivis nuorten ryhmä, jotka oleskelee siellä paljon. Eräs nuori sanoi, että hän on viettänyt nuorisotilassa ennen kauppakeskuksen uudistusta paljonkin aikaa, mutta nykyisin ei siellä juuri käy. Nuorisotila sai kuitenkin kehuja, sillä sen työntekijöihin voitiin luottaa ja heidän kanssaan oli mukavaa oleskella. Nuorten omaa järjestyksenvalvojaa verrattiinkin nuorisotilan työntekijöihin.

H13: "Siis tuol vanhas kirjastos, mä en oo nyt tuol uudes Starttikses juuri käynnykkää, mut siel oli just silleen et juteltii työntekijöiden kans kuulumisiisi. Monta vuotta samat työntekijät ja samat nuoret, niin aika hyvin silleen. Vähä niinku hengailtiin niitten kans ja pelailtiin."

5.2 Nuorten ajatuksia kauppakeskuksen turvallisuudesta

Nuoret kokivat kauppakeskus Iso Omenan pääsääntöisesti hyvin turvallisena paikkana viettää aikaa ja hengailaa. Kukaan nuorista ei vastannut kauppakeskuksen olevan turvaton paikka, mutta kolme nuorista käytti hieman enemmän aikaa kysymyksen pohtimiseen. Kaksi nuorista antoi vastauksen, joiden perusteella turvallisuuden tunne on joskus hieman vaarantunut. Yhteensä yksitoista nuorta koki olonsa turvallisiksi liikkuessaan kauppakeskus Iso Omenassa (ks. kuvio 1, s.34) Pääsyyinä hyvään turvallisuuden tunteeseen nuoret kokivat runsaan ihmisjoukon määrän, sekä kauppakeskuksen järjestyksenvalvojien ja valvontalaitteiden läsnäolon.

H2: "No mul on oikeastan vähän kaikkialla silleen et jos on paljon kaikkee henkilökuntaa, enkä mä oo ikin kuullu et tääl ois käyny mitään."

H4: "Täällä on niin paljon jengii, et ei kukaan koske keneenkään. Ja sit tääl on viel stevareit ja kameroit, niin kyl tääl on tosi turvallista."

Osa nuorista kertoi myös, että turvallisuuden tunnetta lisää suuri ystävien ja muiden tuttujen määrä sekä nuorten yhdessä hengailleminen. Eräs haastatelluista nuorista kertoi, että useasti nuorten väliset riidat alkavat kauppakeskuksen sisätiloissa, mutta riitely sekä tappelu viedään kauppakeskuksen ulkopuolelle.

H7: "Ei täällä oo oikeestaan mitään. Jos jotain tappeluu syntyy, niin se tapahtuu sit tuol ulkopuolella. Se on sitä, että mennää porukal ulos selvittelee."

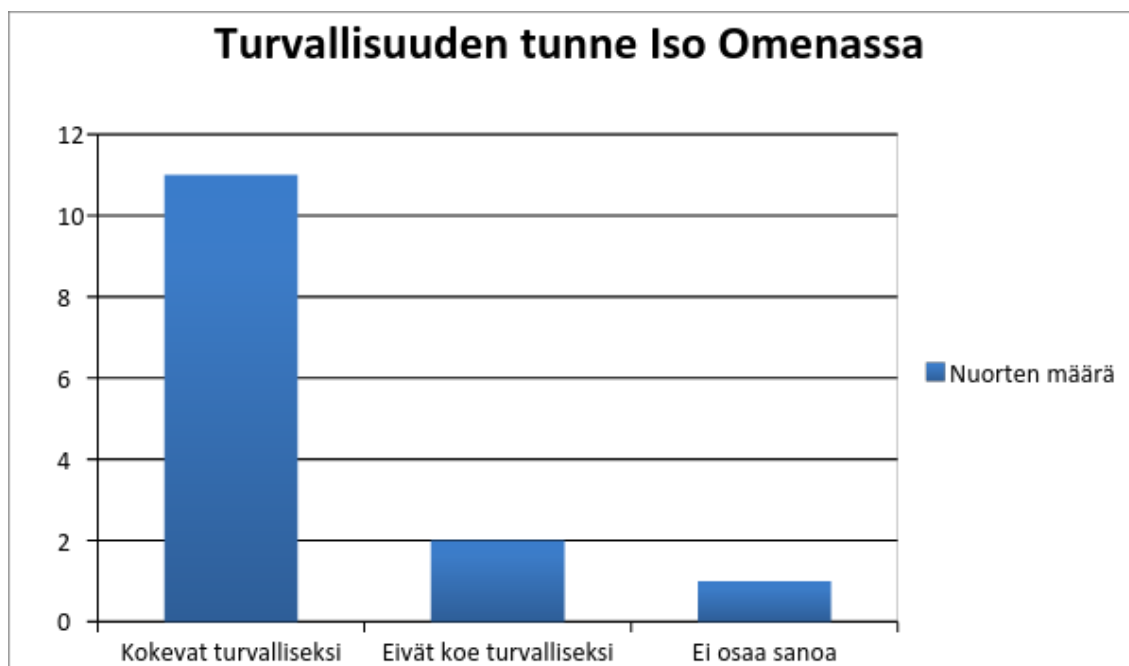
Sama nuori kuvasi, että tappeluiden ulos siirtämisen syy on se, että kauppakeskuksen järjestyksenvalvojat tai muut kauppakeskuksen käyttäjät puuttuisivat tilanteeseen. Hän kuitenkin koki, että tällaiset tilanteet ikään kuin kuuluvat tiiviinä osana hengailuun ja nuoruuteen, eikä se näin ollen vähennä kauppakeskuksen turvallisuuden tunnetta. Toinen haastateltu nuori totesi, että turvallisuuden tunne riippuu myös siitä seurueesta, jossa oleskelee.

H7: "Vaihtelee, vaihtelee. Harvemmin tulee mitään kärhämiä muiden kanssa tai tilanteit. Riippuu seurast."

Jotkut nuoret toivat esiin, että kauppakeskuksen laajentuminen sekä metrokeskuksen valmistuminen huolettaa heitä turvallisuusnäkökulmasta. Nuoret kokivat, että jatkossa järjestyshäiriöitä voi tulla enemmän, sillä Helsingin keskustasta pääsee jatkossa yhä nopeammin ja vaivattomammin kauppakeskus Iso Omena. Tämä voi lisätä kauppakeskuksessa hengaillevien nuorten määrää sekä lisätä toisilleen tuntemattomia nuorisjoukkoja.

H6: "Mun mielest se on silleen tosi hyvä (metrokeskuksen valmistuminen), vaikk metroissa on varsinkin iltaisin paljon erilaista porukkaa. Mietin sitä vaan, et mitäköhän siitä tulee sit."

H5: "No ainakin todennäköisesti ne voi olla aika täynnä (Metrot) ja voi olla et tulee paljon riitoja, välil kuulee et jotkut ihan randomeil tulee, saattaa käydä jopa toistensa päälle päihtyneenä siel niinku hölmöilee."

Kuvio 1: Turvallisuuden tunne Iso Omenassa

5.3 Nuorten ajatuksia kauppakeskuksen järjestyksenvalvojista

Kauppakeskuksen järjestyksenvalvojien toiminta koettiin nuorten keskuudessa hyvin vaihtelevasti. Enemmistö nuorista koki järjestyksenvalvojien toiminnan tarkoituksenmukaisena ja pääsääntöisesti hyvänä, mutta samalla järjestyksenvalvojat olivat heille auktoriteetti, joka rinnastettiin ongelmiin. Useimmat nuorista kuitenkin kertoivat, että vaikka järjestyksenvalvojat saattavat toimia hieman tyyllä tavalla, he ovat kuitenkin asiallisia. Nuoret arvostivat järjestyksenvalvojissa sitä, että he antavat nuorille usein ensin varoituksen ja kertovat epäasiallisesta toiminnasta ennen kuin poistavat heidät kauppakeskuksen tiloista. Osa nuorista koki hyvänä asiana, että järjestyksenvalvojat liikkuvat pareittain kauppakeskuksessa ja tekevät työtä näkyväksi, jolloin turvallisuuden tunnekin lisääntyy. Osa nuorista kertoi myös, että järjestyksenvalvojien toiminta herättää heissä pelon tunnetta.

H11: "Vartijat on semmosia hemmetinmoisia mörköjä, joita kaikki pelkää."

Nuorelta kysyttäessä, että minkä takia järjestyksenvalvojat koetaan pelottavina, hän kertoo sen selittyvän nuorten omalla toiminnalla ja järjestyksenvalvojien asenteella. Haastateltu ei kuitenkaan osannut eritellä tai antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla järjestyksenvalvojien asenteellinen toimintatapa näkyy.

H11: "Se on sen takii, et miten ne puuttuu asioihin. Ja kai siin on seki, et miten ite toimitaan."

Osalla nuorista oli myös huonoja kokemuksia järjestyksenvalvojien toimintamalleista. Erään nuoren mukaan järjestyksenvalvojat tulivat epäkunnioittavasti naureskellen häätämään heidät pois, vaikka mitään näkyvää syytä häädölle ei ollut. Järjestyksenvalvojat eivät myöskään nuoren mukaan kertoneet, että mistä häätäminen johtui.

H3: "Ehkä vähän tökerösti, ku ne naureskeli ja oli vaa sillee et vaihtakaa paikkaa. Ei me ymmärretty et miks."

Nuoret kokivat, että järjestyksenvalvojille olisi helpompi puhua, jos järjestyksenvalvojat lähestyisivät nuoria useammin ilman, että he puuttuisivat nuorten käytökseen. Eräs nuori mainitsikin, että heillä saattaisi olla hyvää tietoa järjestyksenvalvojille häiriöitä aiheuttavista henkilöistä, mutta nykyisellään he eivät välitä tietoa eteenpäin, sillä järjestyksenvalvojat ovat heille niin kaukaisia auktoriteetteja.

H8: "Kyselis, että onko muista nuorista ollu häiriöö. Kun me kuitenkin tiedetään niist, mut ei me nykyisellä niist kerrota."

Eräs nuori koki, että järjestyksenvalvojien pitäisi ymmärtää nuoria, nuorten hengailua ja hengailun syitä paremmin, vaikka heidän välisensä ikäero voi olla suurikin. Jos järjestyksenvalvoja on perillä nuorison nykytilanteesta, se voi edesauttaa ja helpottaa kahdenkeskistä kommunikaatiota sekä vähentää väärinkäsityksiä. Parempi nuorten tuntemus voisi myöskin osaltaan vähentää järjestyksenvalvojien puuttumisen tarvetta, sillä järjestyksenvalvojat osaisivat lukea nuorten keskinäisiä tilanteita paremmin.

H1: "Mun mielest sen pitäis just olla niiku, et jos on vähän vanhempi ni ei kumminkaan jumahtanu minnekään vanhalle ajalle, vaa sillee suht mukana tässä."

Vaikka järjestyksenvalvojat saivat jonkin verran negatiivista palautetta, kuvattiin heitä suurimmilta osin asiallisiksi, eikä suurin osa nuorista kokenut heidän toimintansa olevan nuoria syrjivää. Esimerkiksi positiivisena on koettu järjestyksenvalvojien tapa antaa huomautus ennen kuin he ovat häätäneet nuoria pois kauppakeskuksen tiloista.

H12: "Ne on toiminu oikeen hyvin ku ne on ensin antanu varoituksen eikä oo suora häätäny".

H9: "Kyl ne ihan kunnolla tekee tehtävänsä ja ovat asiallisii".

5.4 Nuorten kokemuksia nuorten omasta järjestyksenvalvojasta

Kaikki nuorten oman järjestyksenvalvojan tavanneet nuoret pitivät hänen työskentelyään yksinomaan hyvänä asiana. Myös nuoret, jotka eivät olleet häntä tavanneet, pitivät ajatusta nuorten omasta järjestyksenvalvojasta hyvänä. Kuitenkaan projekti ei ollut tavoittanut haastattelemiamme nuoria kovinkaan hyvin, sillä vain neljä tunti nuorten oman järjestyksenvalvojan ja kymmenen haastatelluista ei ollut hänestä kuullut ollenkaan (ks. kuvio 2, s.40). Onneksi kuitenkin nuorten oman järjestyksenvalvojan tunteneita nuoria oli jokaisessa isommassa ryhmähaastattelussa mukana, mikä lisäsi muidenkin nuorten tuottamaa pohdintaa nuorten oman järjestyksenvalvojan mallista. Osa nuorista ei ollut myöskään varma, olivatko he tavanneet nuorten omaa järjestyksenvalvojaa. Heidän vastauksissaan korostui epävarmuus.

H2: "En oo ihan varma, en kai."

H3: "Luultavast en oo tavannu."

Kyseiseltä nuorelta kysyttiin haastattelussa, oliko hän keskustellut jonkin järjestyksenvalvojan kanssa, jonka hän luulisi olleen nuorten oma järjestyksenvalvoja. Tähän nuori vastasi:

H2: "No oon mä jutellu useempienkin (järjestyksenvalvojen) kanssa, mut en tiiä et onks joku just se."

Työssämme olemme tulkinneet epävarmuutta osoittavat vastaukset niin, etteivät he ole tavanneet nuorten omaa järjestyksenvalvojaa, vaikka kohtaamistilanne olisikin mahdollisesti tapahtunut.

Nuoret kertoivat nuorten oman järjestyksenvalvojan toiminnan olevan hyvin normaalia jutustelua yhdessä nuorten kanssa. Nuoret kertoivat olleensa yhdessä kavereidensa kanssa, jolloin nuorten oma järjestyksenvalvoja on ennalta tuntenut henkilöitä nuorten porukasta ja tullut keskustelemaan.

H9: "Se oli nähny paria mun kaveria tuol nuorisopaikas aikasemmin ja tällee. Se kyseli, et onko koulut jo loppu ja näin mitäs siel tehtii."

H14: "Oon mä kuullu ja kerran nähnykin sen. Se kävi kerran juttelemassa meille, kun se tuns pari mun kaverii."

H5: "Joo kyl mä tiedän sen ja oon jutellutkin. Ihan rento tyyppi."

Kysyimme nuorilta, jotka olivat tavanneet nuorten oman järjestyksenvalvojan, että millaisia kohtaamiset ovat olleet, sekä yritimme selvittää miten tapaamiset on koettu. Kaikki hänet tavanneet nuoret pitivät tapaamisia luonnollisina sekä positiivisina.

H9: "No aluks olin vähä ihmeissäni, et mitä se (nuorten oma järjestyksenvalvoja) tulee siihen. Mut sitten kun tajusin, että se haluaa vaan jutella, niin ei siin ollu mitään."

H5: "Se oli oikeestaan ihan mukavaa, kun joku stevari tulee kyselee ihan muuten vaan kuulumisia. Se (tilanne) oli kyl oikeestaan tosi hyvä."

Haastattelussa esitimme myös kysymyksen, että ovatko nuoret itse lähestyneet nuorten omaa järjestyksenvalvojaa. Yksi nuorista kertoi, että on tervehtinyt tätä ohimennen, sekä ollut paikalla kun hänen kaverinsa on lähestynyt nuorten omaa järjestyksenvalvojaa. Muut nuoret sanoivat, etteivät ole häntä lähestyneet. He kuitenkin vastasivat kysyttäessä, että voisivat mennä itsekkin keskustelemaan nuorten oman järjestyksenvalvojan kanssa, jos heillä olisi jokin tietty asia.

H9: "Oon mä sitä moikannu. Ja sit jotkut mun kavereist on menny juttelee sille silleen, et ne (kaverit) on alottanu sen jutun."

H5: "Voisin kyl mennä, jos mulla ois joku tietty asia mieles."

Eräs nuorten oman järjestyksenvalvojan tavannut nuori totesi, että vastaavia järjestyksenvalvojia pitäisi olla enemmänkin, sillä se muuttaisi nuorten kuvaa järjestyksenvalvojista positiivisempaan suuntaan.

H7: "Vois olla silleen, et niit ois useempia. Vähä vois muuttua mielikuva stevarist. Nykyää kun stevari tulee puhuu, niin se ei välttämättä oo sillee. Usein sellanen et lähtekää menee tai sillee"

Myös eräs toinen nuori muotoili asian lähes vastaavalla tavalla kertoen, että nuorten oman järjestyksenvalvojan toiminta on muovannut hänen mielikuvaansa järjestyksenvalvojista positiivisempaan suuntaan. Nuori mainitsee myös, että normaalissa tilanteessa kohdatessaan järjestyksenvalvojan hän menee ikään kuin lukkoon, oletettavasti tilanteen jännittävyyden vuoksi.

H6: "Itellee ei niin välillä, mut onhan se ihan positiivinen juttu. Siitä stevarist tulee vähä niinku kiltimmän olonen. Normaalit jos ne tulee juttelee, niin ite saattaa mennä lukkoon ja se usein tarkoittaa et ongelmii tulee."

Ne nuorista, jotka olivat kuulleet Nuorten oma järjestyksenvalvoja-projektista sekä tavanneet nuorten oman järjestyksenvalvojan, kertoivat kokeilun toimivan. He kokivat nuorten oman järjestyksenvalvojan toiminnan luontevaksi ja nuoria ymmärtäväksi. Heidän mielestään nuorten oma järjestyksenvalvoja ymmärtää hyvin nuoria ja nuorten maailmaa erityisesti siksi, että hän lähestyy nuoria ennakkoluulottomasti ja ilman ennakoasenteita.

H5: "Se lähestyy meitä vähä eritavalla ku muut. Sillä ei oo mitään taka-ajatust siin, niinku et lähtekää pois, vaa se haluaa vaan kuulla et miten meil menee".

Vastaavaa toimintamallia toivottiin yleisimminkin kauppakeskuksen järjestyksenvalvojilta, sillä eräs nuori koki muiden järjestyksenvalvojien lähestymistavat heikkoina ja huonoina.

H4: "No ei ainakaan tuu silleen, että "hei ootappa hetki" tai just tolle. Tulis vaa tervehtii sillee ja, jos tulee vaa juttelee jostai."

Pyysimme niitä nuoria, jotka eivät olleet tavanneet nuorten omaa järjestyksenvalvojaa, pohtimaan nuorten oman järjestyksenvalvojan mahdollisia hyviä puolia. Vastaukset olivat hyvin pitkälti samoja yllä esitettyjen tuloksien kanssa, mutta eräs nuori koki nuorten oman järjestyksenvalvojan voivan olla linkki nuorten ja kauppakeskuksen välillä. Tämä edesauttaisi siinä, että nuorten toiveet ja viestit kulkeutuisivat edespäin ja päinvastoin.

H3: "Tollanen ois hyvä idea! Se vois viedä meidän asiaa eteenpäin ja jos jollain ois meille jotain, niin se vois kertoa sen meille".

Vain yksi nuori ajatteli, että nuorten omalla järjestyksenvalvojalla ei olisi nuorille mitään annettavaa. Tämä nuori ei ollut tavannut tai kuullut aikaisemmin nuorten omasta järjestyksenvalvojasta. Ajatus nuorten oman järjestyksenvalvojan hyödyttömyydestä pohjaa hyvin vahvasti nuoren omiin aikaisempiin kokemuksiin järjestyksenvalvojista.

H10: "Ei se varmaa muuttais mitään. Kun ei me nytkään olla mitään parhaita kavereita järjestyksenvalvojien kans, niin en usko että se toimis".

Nuoret pohtivat myös, että olisi luonnollisempaa puhua kauppakeskuksen aikuisille, jos heillä olisi henkilö, jonka he tuntisivat hyvin. Eräs nuori totesi myös, että tällaista keskustelutarvetta ei heillä juurikaan ole, mutta tarvittaessa heillä tulisi olla luotettava aikuinen.

H12: "Se ois kyl hyvä, jos täällä ois joku (aikuinen) jolle puhua. Kyllähän tääl nytkin on ihmisii, mut aina se helpottais jos tuntis jonkun."

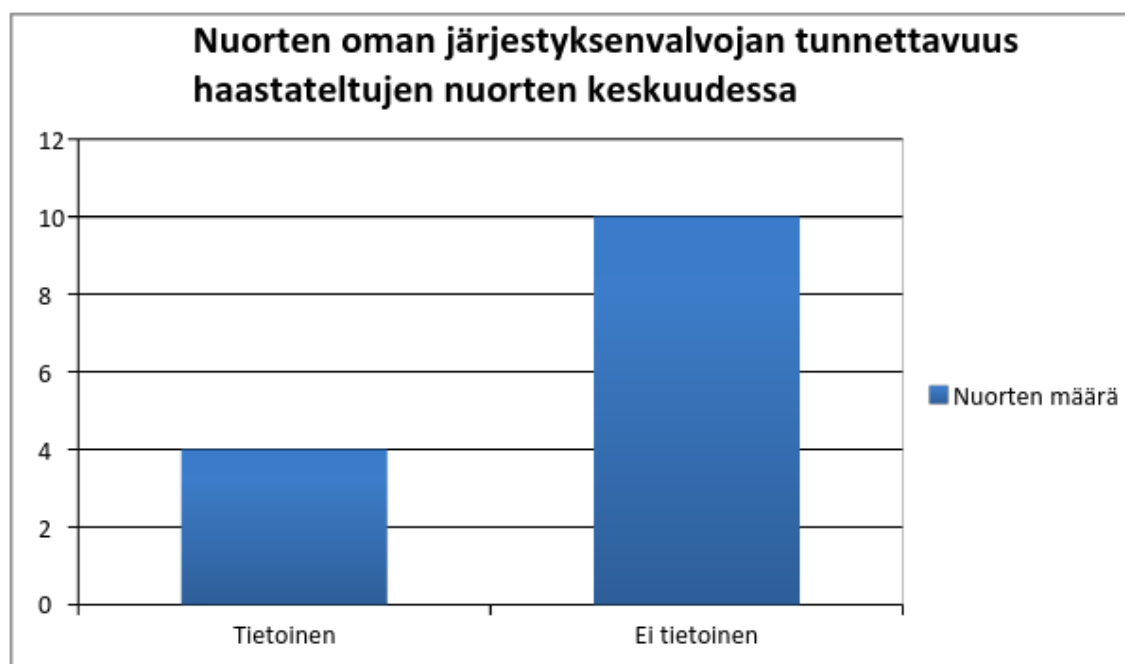
H7: "Aika harvoin on sellasii tilanteit, et tarvis kertoo jotakin jollekin. Mut oishan se hyvä, jos sellanen olis sit jos tarvis."

Kysyttäessä nuorilta sitä, että millainen nuorten oman järjestyksenvalvojan tulisi olla, suurin osa nuorista vastasi tärkeimmän piirteen olevan helppo lähestyttävyyys. Muita toivottuja piirteitä olivat muun muassa positiivisuus, rauhallisuus ja ymmärtäväisyys nuoria kohtaan. Nuoret, jotka olivat tavanneet nykyisen nuorten oman järjestyksenvalvojan totesivat, että nykyinen malli toimii hyvin.

H9: "Sille pitäis olla helppo puhuu ja semmonen mukava."

H14: "Illoinen ja ymmärtäväinen. Vähä niinku nytkin."

H7: "No sellanen ystävällinen ja mukava. Ja kyl sen pitäis olla sellanen, et siihen vois sit oikeesti luottaa."

Kuvio 2: Nuorten oman järjestyksenvalvojan tunnettavuus haastateltujen nuorten keskuudessa

5.5 Nuorten oman järjestyksenvalvojan sekä palveluesimiehen haastattelu

Suoritimme perjantaina 20.01.2017 haastattelun kauppakeskus Iso Omenan tiloissa, jossa läsnä olivat nuorten oma järjestysvalvoja, hänen esimiehensä sekä kaksi opinnäytetyöntekijää. Haastattelun tarkoitus oli saavuttaa ristikkäistä tietoa, joka vahvistaisi tai heikentäisi nuor-

ten haastatteluilla saavutettuja tuloksia. Haastattelua varten olimme luoneet haastattelurungon (liite 2), jota mukaillen suoritimme haastattelun. Seuraavaksi käsittelemme haastattelun tuloksia niiltä osin kuin se on tutkimusongelman ja tutkimuskysymyksiin vastaamisen kannalta olennaista.

Kartoitimme haastateltavilta yleisiä kokemuksia siitä, kuinka kokeilu on heidän mielestään lähtenyt käyntiin. Molemmat haastateltavista olivat sitä mieltä, että hanke on käynnistynyt odotettua paremmin ja tieto nuorten omasta järjestyksenvalvojasta on levinnyt erittäin nopeasti nuorten keskuudessa.

Nuorten oma järjestyksenvalvoja: "Huomattavasti paremmin kun mä odotin. Siis mä odotin et sieltä tulee keskareita ja puhdasta haukkumista, mutta tosi hyvin. Ei oo kettuiltu juuri ollenkaan."

Palveluesimies: "Se viesti mikä nuorilla on ollut, on hyvinkin positiivinen ... Saatiin sellanen unelmastartti, jos näin voidaan sanoa."

Kysyimme haastateltavilta, ovatko he havainneet kauppakeskus Iso Omenassa hengaillevien nuorten hengailukulttuurissa muutosta, joka olisi tapahtunut Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilun myötä. Nuorten oma järjestyksenvalvoja kertoi, ettei selvää hengailukulttuurin muutosta ole tapahtunut. Kauppakeskuksen laajennus on osaltaan vaikuttanut nuorten hengailuun ja nyt nuoret oleskelevat isommissa porukoissa kuin ennen. Palveluesimies totesi, että jos verrataan hengailukulttuurin muutosta aikaan ennen nuorten oman järjestyksenvalvojan saapumista, niin muutosta on tapahtunut. Muutos on ollut positiivista asennemuutosta, sekä nuoriin on saatu yhä enemmän suoraa kontaktia.

Nuorten oma järjestyksenvalvoja: "On, mutta mä luulen että se johtuu tosta uudesta osasta joka tonne aukes. Muuten en ehkä välttämättä. En usko et ois tullu mitään muutosta."

Nuorten oma järjestyksenvalvoja: "No niit (nuoria) on tullu paljo enemmän ja ne on isommissa porukoissa kuin aikaisemmin."

Palveluesimies: "Mä voin sanoo tähän sen verran, että verrattuna aikaan ennen laajennusta ja ennen hankkeen alkua, on selkee muutos nuorissa havaittu ... muutos on ollut positiivinen, nuoret on helpommin lähestyttävissä ja nyt on enemmän sellasta suoraa kontaktia niihin nuoriin. Eli ennen se oli enemmän

sitä järjestyksenpidollista tai sit me vaan nähtiin niitä nuoria täällä kauppakeskuksessa. Mut nyt kun tää hanke on lähteny käyntiin ... niin tottakai se on muuttanu sitä viestiä positiivisemmaks et mitä me tehdään täällä.”

Halusimme myös tietää, mikä hankkeessa on ollut erittäin positiivista. Sekä nuorten oma järjestyksenvalvoja että palveluesimies toivat esiin, että nuorten asenne on muuttunut järjestyksenvalvoja kohtaan. Enää järjestyksenvalvojat eivät välttämättä ole nuorille pelkkiä auktoriteetteja, joita tulisi vastustaa, vaan heidät nähdään tavallisina ihmisinä.

Nuorten oma järjestyksenvalvoja: “No ehkä se et mä jotenkin koen et noi nuoret ei pelkästään koe meitä enää pelkästään järjestyksenvalvojana, vaan meil on myös hermot ja me ollaan myös ihmisiä ja meil on myös se siviilielämä. Ehkä se on mun mielestä se tärkein, et ei enää nähdä vaan semmosina koneina, jotka vaan tekee tekee ja tekee.”

Palveluesimies: ”Aikasemmin se vartija tai järjestyksenvalvoja on ollu samanlainen tyyppi näille nuorille kuin vaikka opettajat, nuorisotyöntekijä, koulukuraattori, vanhempi tai ehkä poliisi, et se on semmonen hahmo mitä vastaan on pitäny kapinoida. Et sitä ei ehkä nähdä ihmisenä. Se on vaan se auktoriteetti joka kieltää kaiken. Nyt pystytään ehkä niitä arkipäiväisiä asioita käymään läpi. Eli ihan keskustelemalla avoimesti. Eikä sen aina tarvii olla sitä, että puututaan johonkin, vaan käydään läpi kuulumisia, sieltä on tullut vähän sellainen luottopelaaja sille nuorelle, aikuinen jolle voi puhua useammin. Jotkut lapset ja nuoret kokee ehkä isovanhemmat on sellasia tai kaverin vanhemmat tai muu taho. Nähdään se ihminen eri tavalla. Nähdään sinne työvaatteiden taakse.”

Edellä mainittu järjestyksenvalvojen roolin muutos pelkästä auktoriteetista tavalliseksi ihmiseksi näkyi vahvasti myös aiemmissa nuorten vastauksissa. Tämän vuoksi päädyimme kysymään, millaisin keinoin tämä muutos on saavutettu. Nuorten oma järjestyksenvalvoja kertoi, että hän on nimenomaisesti tehnyt tämän asian kanssa töitä, jotta kaikille kauppakeskuksen järjestyksenvalvoille voi keskustella.

Nuorten oma järjestyksenvalvoja: “Mä oon sitä aika paljon puhunutkin niille, että vaikka mä oon tässä teidän best friend ever, niin samanlaiset vaatteet tarkoittaa samanlaisii ihmisii kuin minä. Et tottakai sille, että persoonille ei voi mitään, et jos joku ei satu tykkäämään jostain järjestyksenvalvojasta niin ei kukaan pakota et mee nyt kertomaan tolle ongelmastas. Mä oon sitä tosi

paljon puhunut, että kaikki kellä on tällaiset vaatteet niin hoitaa asiat niin kuin pitää. “

Kartoitimme myös tärkeimpiä ominaisuuksia, joita nuorten omalla järjestyksenvalvojalla tarvitsee olla. Vastaukset täydensivät nuorten vastauksia hyvin, sillä nuorten oma järjestyksenvalvoja sekä palveluesimies vastasivat hyvin pitkälti työelämän ja ammatillisuuden näkökulmasta.

Nuorten oma järjestyksenvalvoja: “Ehkä tärkein on se, et pitää tietää se raja. Ei saa mennä liian kaveriks. Pitää olla jämäkkä, mut sit pitää naureskella siinä sivussa. Se on ehkä se tärkein. Sit pitää tietysti just niinkun pitää unohtaa ne vyöt ja kaikki tavarat. Mäkin meen ihan kädet taskussa ja se, koska se on mulle luontevaa mennä niin. Ja huumorintaju ehdottomasti. Sitä vaaditaan tosi paljon.”

Palveluesimies: “Aktiivisuutta, oma-aloitteisuutta, niin sitä vaaditaan tosi paljon. Ei ne nuoret tuu sun luokse, vaan sun pitää itse hakeutua niiden luokse. Aktiivinen työote. Et sä et pelkää lähestyä niitä. Et sä tiedät sen, miten niitä nuoria kuuluis kohdata.”

Nuorten haastatteluissa nousi selvästi ilmi, että nuorten oman järjestyksenvalvojan tunnistaminen on vaikeaa, sillä hän ei erotu muista järjestyksenvalvojista millään tavalla. Nuorten haastatteluiden jälkeen meille opinnäytetyön tekijöille jäikin kokemus siitä, että osa nuorista oli tavannut nuorten oman järjestyksenvalvojan, muttei tunnistanut kyseisellä järjestyksenvalvojalla olevan normaalista poikkeava rooli. Kysymmekin haastateltavilta heidän ajatuksiinsa tunnistamisen helpottamisesta. Vastaukset osoittivat, että asiaa on kyllä pohdittu, mutta ulkoisen tunnistamisen helpottaminen tuo enemmän haittoja kuin hyötyjä. Parempana nähtiin, että tietoisuutta nuorten omasta järjestyksenvalvojasta lisätään tiedottamalla.

Nuorten oma järjestyksenvalvoja: ”No en mä tiedä et haluanko(tiedettävän), et mä oon nimenomaan se. Kun kaikkien pitäis olla niitä, et vois repii hihast. En mä tiedä, et haluunks sen lukevan mulla otsassa.”

Palveluesimies: ”Niin ja sit se, et miten se tehtäis se niin sanottu merkkkaus. Laki sanoo, että työvaatteiden pitää olla tietyn näköset, niissä ei saa olla ylimäärästä. Ei me voida mitään viiriä millään tavalla pään yläpuolelle laittaa. Ehkä se on se asian tiedottaminen niille nuorille. Se on se tapa.”

Nuorten haastatteluissa nuoret kertoivat, että kaikkien järjestyksenvalvojien tulisi olla nuorten oman järjestyksenvalvojan kaltaisia. Kysyimmeikin nuorten omalta järjestyksenvalvojalta ja palveluesimieheltä, että mitä he ajattelevat tällaisesta mallista. Sitä pidettiin hyvänä ajatuksena, ja tätä ajatusta onkin jo aiemminkin pohdittu.

Nuorten oma järjestyksenvalvoja: "Siis ehdottomasti kannatan semmost. Ei se työ oo niin helppoo, kun miltä se näyttää."

Palveluesimies: "Me ollaan saatu samanlaista viestiä. Nuorten kanssa ollaan käyty keskustelua yrityksenä ja Nuorten Palveluilta ollaan saatu viestiä, ja se on yksi idea jota ollaan pohdittu ja lähdetään viemään eteenpäin, et kaikki vois olla niitä. Et kaikille annetaan samat ohjeet, kun mitä Hannalle on annettu. Ja niitä koulutuksia. Ei ehkä niin syvällisesti pystytäkään tekemään siinä mittakaavassa kun meillä on yli 200 työntekijää, se ois haastavaa kaikki kouluttaa. Mut jos valtaosa saatais koulututettua tietyistä kohteista, joku tietty porukka sieltä. Sit on otettu se esimerkiksi ohjeistukseen ja perehdytykseen uuden työntekijän koulutuksessa jo nyt."

Eräs haastatelluista nuorista toi ilmi, että ajatuksen tasolla nuorten oman järjestyksenvalvojan malli on huono, sillä nuorten ja järjestyksenvalvojien väliset suhteet ovat niin huonot. Halusimmeikin saada nuorten oman järjestyksenvalvojalta tietoa siitä, miten nuorten ennakkolasenteet ovat vaikuttaneet tehtävään työhön.

Nuorten oma järjestyksenvalvoja: "Ei ollenkaan! Siis mä en halua nostaa itseäni jalustalle, mutta mä koen olevani hyvä siinä että jos kohtaan jotain ennakkoluuloja niin mä murren ne välittömästi. Se on mun ensisijainen tehtävä ja sit vast katsotaan eteenpäin. Ja kaikillahan nyt on ennakkoluuloja meikäläisiä vastaan."

Toteutimme nuorten haastattelut Palvelutorin tiloissa, joiden järjestyksenvalvontaa hoitaa toinen turvallisuusalan yritys. Haastattelujen jälkeen pohdimme opinnäytetyön tekijöiden kesken, että olisiko tämä voinut vaikuttaa nuorten oman järjestyksenvalvojan huonoon tunnettavuuteen. Emme kuitenkaan tienneet asiasta suorittaessamme nuorten haastatteluita. Päätimme haastattelussa kysyä kahden eri toimijan vaikutuksesta hankkeeseen. Palveluesimies toi ilmi, että sillä on saattanut olla vaikutuksia, sillä he ovat kuitenkin eri toimijoita erilaisin toimintakulttuurein. Nuorten oma järjestyksenvalvoja taas koki asian niin, että yhteistyö toisen yrityksen kanssa on toiminut erittäin hyvin, eikä työn kannalta ongelmia tai risiiriitoja ole ollut.

Haastattelun päätteeksi halusimme kartoittaa hieman haastateltavien ajatuksia työmuodon tulevaisuudesta, vaikka jo haastattelun aikana oli noussut esiin, että työmuoto on koettu hyvänä ja sitä on tarkoitus laajentaa. Nuorten oman järjestyksenvalvojan lisäkommenttina aikaisempiin ajatuksiin nähden oli toive siitä, että hänen ammattitaitoaan ja kokemustaan mahdollisesti hyödynnettäisiin, jos hanketta päätetään laajentaa.

Nuorten oma järjestyksenvalvoja: ”Siis mä haluisin ehdottomasti, et tulis lisää meikäläisiä isoihin kohteisiin. Vaik Itikseen tai johonkin. Ja tota, mä haluisin et siinä koulutusvaiheessa, jos tulis lisää, niin mä oisin mukana koska mulla on se ensimmäinen tieto ja oikee tieto et mitä tää ihan oikeesti on. Mut se miten mun osalta tää, niin samaan malliin vaan.”

Kokonaisuudessaan nuorten oma järjestyksenvalvoja sekä hänen esimiehensä kokivat projektin olleen onnistunut ja molemmat odottivat sen laajentumista tulevaisuudessa muihinkin kohteisiin. Molemmat kokivat, että yhteydet kauppakeskuksessa hengaileviin nuoriin ovat parantuneet ja ilmapiiri nuorten ja järjestyksenvalvojien välillä on parantunut. Sekä nuorten oma järjestyksenvalvoja että hänen esimiehensä toivoivat muillekin järjestyksenvalvojille annettavaa lisäkoulutusta, jotta työmuoto tulisi tutummaksi muillekin.

6 Johtopäätökset

Tässä luvussa haemme esittämiimme tutkimuskysymyksiin vastauksia johtopäätösten muodossa ja haemme niille teoreettisen tuen tutkimuksiin ja kirjallisuuteen pohjautuen. Tutkimuskysymyksiä esitimme; 1) Kuinka nuoret (erityisesti heavy userit) kokevat nuorten oman järjestyksenvalvojan toiminnan?, 2) Millaiseksi nuoret kokevat kauppakeskus Iso Omenan ilmapiirin ja turvallisuuden? sekä 3) Miten nuoret kokevat muiden järjestyksenvalvojien ja luotettavien aikuisten toiminnan?

6.1 Nuorten hengailun nykytila Iso Omenassa

Yhtenä työmme tavoitteista oli selvittää, minkälainen hengauskulttuuri kauppakeskus Iso Omenassa on tällä hetkellä. Kauppakeskuksen merkitys nuorten hengailupaikkana on haastattelujen perusteella erittäin tärkeä. Vaikka joissakin tutkimuksissa onkin tuotu esiin, että kaupunkikeskustoissa ja kauppakeskuksissa tapahtuvan vapaa-ajanvieron merkitys on marginaalisempaa kuin on annettu ymmärtää (Laatikainen 2012, 104), voimme todeta, ettei tämä väite

päde haastateltujen nuorten keskuudessa. Tämä selittyy osaltaan sillä, että haastatellut nuoret viettivät kauppakeskuksessa enemmän aikaa kuin keskiverto kauppakeskuksessa vieraileva nuori.

Kauppakeskus on toimintaympäristönä erinomainen nuorten oman järjestyksenvälvojan työmuodolle, sillä kauppakeskusta voidaan nuorten hengailun maantieteen termein kuvata vuoro-vaikutuksen paikaksi. Vastakohtana tällaiselle paikalle on vetäytymisen paikka, jossa nuoret oleskelevat nimenomaan sen vuoksi, että he saisivat olla omassa rauhassaan. (Mäki 2012, 8-9.) Näin ollen nuorten oleskelun lähtökohtaa voidaan pitää avoimempana kuin monessa muussa ajanviettopaikassa. Vaikuttaa sille, että nuorten hengailun syy kauppakeskus Iso Omenassa on sama kuin nuorten oleskelulla ABC-huoltoasemilla: kauppakeskuksesta on muodostunut oma kulttuurinen kokonaisuutensa nuorten toimintaympäristönä (Nikoskinen 2011, 5). Nuoret koki-
vat kauppakeskus Iso Omenan myös laadukkaaksi tilaksi oleskella, koska siellä on otettu nuoret huomioon. Tilan laadukkuus pidentää oleskelun ajallista kestoa (Gehl 2011, 11-12). Tämän vuoksi näemmekin, että hanke olisi helposti monistettavissa ja laajennettavissa myös muihin kaupallisiin ja puolijulkisiin tiloihin, kun taas hanketta olisi vaikea toteuttaa esimerkiksi piirivartijoiden toimesta kaupungin kaduilla.

Kauppakeskus Iso Omenaan on nuorten mukaan helppo tulla, sillä sinne pääsee helposti esimerkiksi bussilla. Sinne on myös helppo tulla kävellen tai polkupyörillä. Nuorten kertoman mukaan he usein sopivat jo ennakoon tapaavansa kauppakeskuksessa, mutta kauppakeskuksen etuihin kuuluu se, että siellä voi tavata ystäviä ja kavereita myös sattumalta. Tämä on yhtäältä Kivistön kauppakeskuksessa hengailevien nuorten kanssa, sillä myös he ovat tuoneet ilmi kauppakeskuksen läheisyyden nostattavan kauppakeskuksessa vietettävää aikaa (Järveläinen & Mäkelä & Tasanko 2016, 114).

Haastateltujen nuorten mukaan Iso Omenassa on havaittavissa erilaisia liikkuvia porukoita, jotka viettävät paljon aikaa kauppakeskuksessa. Esimerkiksi erään haastatellun nuoren kuvauksen mukaan kauppakeskuksessa liikkuu paljon ”massateinejä”. Erilaiset liikkuvat porukat tulevat kuitenkin nuorten mukaan pääosin hyvin toimeen keskenään.

Haastattelujemme perusteella kauppakeskus Iso Omena on nuorten mielestä turvallinen ympäristö, jossa on viihtyisää viettää vapaa-aikaa. Useat nuoret mainitsivat kauppakeskuksen eduksi suuren ihmismäärän joka luo turvaa, sekä järjestyksenvälvojen läsnäolon. Kauppakeskuksen nuorisomyönteinen ilmapiiri, joka näkyy mm. uuden kirjastoalueen toteutuksessa, on saanut nuorilta kiitosta. Uuden kirjastoalueen useat istumapaikat sekä matkapuhelinten latauspisteet tekevät hengailusta nuorille vielä aikaisempaakin viihtyisämpää.

Nuoret kokevat, että heihin suhtaudutaan kauppakeskuksessa lähes yksinomaan positiivisesti, eikä heitä yritetä esimerkiksi ajaa sieltä pois. Nuoret ovat kokeneet myös kauppakeskuksen aikuisten toiminnan hyväksi: jos nuorissa on ollut vikaa, on heille huomautettu siitä. Jos nuoret ovat käyttäytyneet hyvin, ovat he saaneet olla rauhassa.

Nuorilla ei ollut kauppakeskus Iso Omenassa yhtä selkeää hengailupaikkaa, vaan he kertoivat oleskelevan melko tasaisesti ympäri kauppakeskusta. Lähes jokaisessa haastatteluissa mainittiin kuitenkin kirjaston alue, nuortentila Starttis, sekä Prisman ympäristö. Näin ollen voimme olettaa, että nuorten hengailu keskittyy kauppakeskuksessa tiettyihin paikkoihin, jotka ovat lähtökohtaisesti nuorisoystävällisiä. Näistä paikoista nuoret kuljeksivat kauppakeskuksen sisällä omien tarpeidensa ja intressiensä mukaisesti.

Haastatteluissa tuli ilmi, että hengailu ilmiönä ei ole sidoksissa kauppakeskukseen. Nuorten mukaan jos ajan viettäminen kauppakeskuksessa ei olisi mahdollista, viettäisivät he aikaansa jossain muualla. Osa nuorista kertoi myös hengailevansa paljon muuallakin kuin kauppakeskuksessa, mutta emme kartoittaneet muita hengailupaikkoja aiheen ollessa opinnäytetyön aiheen ulkopuolella.

Nuoret toivat haastatteluissa esiin, että kauppakeskus Iso Omenassa tapahtuu jossain määrin kiusaamista. Nuorten kuvailun mukaan kiusaaminen ei ole yleensä fyysistä, mutta nimittelyä ja suullista kiusantekoa tapahtuu. Erään haastateltavan kertomuksen mukaan riidat voivat yltyä myös fyysiseksi tappeluksi, mutta tällöin riitely viedään pois kauppakeskuksen tiloista kaduille, jotta valvovat auktoriteetit eivät näkisi tapahtumaa tai puuttuisi siihen.

Haastatteluissa nuoret kertoivat huolensa Matinkylän metroaseman avautumisesta kauppakeskus Iso Omenan yhteyteen. Nuoret pelkäävät, että metro tuo tullessaan uusia nuoria, jotka mahdollisesti aiheuttaisivat järjestyshäiriöitä. Suurimmalta osin tämä pelko liittyy varmasti siihen, että nuoret pelkäävät nykyisen hengailuporukan muuttuvan, mikä tätä kautta muuttaisi kauppakeskus Iso Omenan hengailudynamiikkaa. On kuitenkin huomioitava, että nuoret toivat haastatteluissa jo nyt esiin kauppakeskuksessa olevan toisistaan erillisiä nuorisoporukoita.

Kauppakeskus Iso Omenalla on siis selvästi hyvin suuri ja vahva rooli espoolaisten nuorten hengailussa. Suurta osaa tästä on kiittäminen kauppakeskuksen hyvää suhtautumista nuoriin, sekä kauppakeskuksen keskeistä sijaintia. Kauppakeskus ei kuitenkaan itsessään synnytä nuorten hengailuilmiötä, vaan se antaa nuorille tilaisuuden ja tilat viettää aikaa turvallisesti yhdessä.

Vastaavia tuloksia on saatu myös muissa tutkimuksissa, jotka käsittelevät yksittäisen kauppakeskuksen nuoria. Tällainen tutkimus on muun muassa Turun Hansakeskuksessa tehty tutkimus, jossa todettiin kauppakeskuksen merkityksen olevan nuorille suuri. Tutkimuksen loppukaneettina sanottiinkin, että vaikka nuorten tulee toimia kauppakeskuksessa aikuisten ehdoilla, löytävät he oman tapansa hyödyntää tilaa ja ottavat he tilansa käyttöön väliaikaisesti päivittäin. (Keskinen & Lehtonen & Leino 2011, 30-31.)

6.2 Järjestyksenvalvojan merkitys

Haastattelemamme nuoret kokivat suuren ihmismäärän ja erityisesti järjestyksenvalvojen lisäävän turvallisuuden tunnetta Iso Omenassa. Varsinkin järjestyksenvalvojen näkyvä läsnäolo ja kiertäminen eri puolilla kauppakeskusta koetaan nuorten keskuudessa turvallisuutta lisäävänä tekijänä. Nuoret kokivat lisäksi hyväksi asiaksi sen, että järjestyksenvalvojat toimivat ja liikkuvat joko pareittain tai pienissä ryhmissä. Järveläinen (2016, 14) kirjoittaa ”Kivistön kauppakeskuksen ja kaupunkikeskuksen” -hankkeen loppuraportissa Vanderbeckin ja Johnsonin (2000) tuoneen esiin, että nuoret haluavat kokea kauppakeskuksessa turvallisuutta, valinnanvapautta sekä olla vuorovaikutuksissa muiden nuorten kanssa.

Nuorilla oli kuitenkin järjestyksenvalvojista ristiriitaisia kokemuksia. Osa nuorista koki, että järjestyksenvalvojat ovat asiallisia: he puuttuvat ja jututtavat nuoria vain silloin kun siihen on tarvetta. Erityisen paljon nuoret pitivät siitä, että useimmissa tapauksissa ennen häätämistoinenpidettä järjestyksenvalvojat antavat ensin selkeän varoituksen. Osa nuorista taas toi esiin, että järjestyksenvalvojat eivät riittävällä tavalla kerro heille syitä siihen, että miksi heidät poistetaan paikalta.

Nuoret toivoivat kaikilta järjestyksenvalvojilta vuorovaikutuksellisempaa työtettä suhteessa nuoriin. Eräät haastatellut suoraan toivoivat, että järjestyksenvalvojat voisivat olla heihin muutoinkin yhteydessä kuin negatiivisissa asioissa. Molempipuolinen luottamus vahvistaisi nuorten mukaan järjestyksenvalvojen ja nuorten välisiä suhteita.

Tekemiemme haastatteluiden perusteella voidaan todeta, että tulevaisuudessakin järjestyksenvalvontatyön tulisi perustua enemmän läsnäoloon ja näkyvään valvontaan kuin pelkästään kameroiden ja muiden älylaitteiden avulla suoritettavaan valvontaan. Varsinkin nuorille järjestyksenvalvojen läsnäolo voi rakentaa myös keskinäistä luottamusta entistä vahvemmaksi. Varsinkin nuorten ja järjestyksenvalvojen välisillä kohtaamistilanteilla on suuri merkitys siihen, miten nuoret kokevat järjestyksenvalvojat ja heidän työnsä. Selkeällä ja nuoria arvostavalla kohtaamistavalla järjestyksenvalvojat lisäävät luottamustaan ja arvostustaan nuorten keskuudessa. Valitettavasti myös vääränlaisella kohtaamistavalla, kuten ennakoasenteisella tai syyllistävällä tavalla, nuorten kokema luottamus ja arvostus saattavat laskea.

6.3 Nuorten oman järjestyksenvalvojan merkitys

Haastatelluille nuorille nuorten oman järjestyksenvalvojan konsepti oli melko tuntematon. Kohtaamiset haastateltujen nuorten kanssa olivat olleet hyvin nopeita ja sisällöllisesti ohuita. Nuorten oman järjestyksenvalvojan tavanneet nuoret pitivät kuitenkin järjestyksenvalvojan lähestymistä ja läsnäoloa hyvänä asiana, eivätkä nuoret olleet kokeneet hänen työskentelymalliaan häiritsevänä asiana. Päinvastoin: useat nuoret toivoivat järjestyksenvalvojilta laajemmaltikin vastaavia toimintamalleja.

Yksi selittävä tekijä nuorten oman järjestyksenvalvojan tuntemattomuudelle voi olla myös se, että kauppakeskus Iso Omenan laajennuksen valmistuttua kauppakeskukseen on saapunut paljon uusia nuoria. Kokeilusta tiedottaminen on myös ollut huomattavasti vähäisempää toukokuun 2016 jälkeen, jolloin kokeilun virallinen osio on päättynyt. (Puomilahti, 2016.)

Kauppakeskus Iso Omenan turvallisuudesta vastaa kaksi erillistä turvallisuusalan yritystä: Securitas Oy ja PSG turva Oy. Palvelutorin tiloista, joissa suuri osa haastattelemistamme nuorista vietti suurimman osan ajastaan, vastaa jälkimmäiseksi mainittu PSG turva Oy. (Puomilahti, 2016.) Näin ollen voi olla mahdollista, että nuorten oma järjestyksenvalvoja kokeilu ei ole tavoittanut tutkimuksen kohteena olleita nuoria, sillä järjestyksenvalvontaa suorittaa toisen yrityksen järjestyksenvalvojat. Toisaalta lähes kaikki nuoret toivat esiin, että he hengailevat kaikkialla kauppakeskuksen tiloissa, jolloin edellä mainitun pohdinnan arvo laskee.

Nuoret kokivat, että kaikki kauppakeskuksen järjestyksenvalvojat voisivat olla nuorten oman järjestyksenvalvojan kaltaisia sekä helpommin lähestyttäviä. Nuorten mielestä tällä hetkellä järjestyksenvalvojat eivät normaalisti ole kovinkaan helposti lähestyttäviä, mikä osaltaan hankaloittaa heidän kanssaan toimimista. Järjestyksenvalvojien toimet koettiin osittain nuoria rajoittavaksi, joka vahvistaa ambivalenssia: nuorten merkitystä kauppakeskuksien asiakasryhmänä korostetaan, mutta samaan aikaan nuorien oleskelua halutaan rajata (Tani 2011, 3-16). Tutkimustiedon valossa nuoret ovat arvostaneet sitä, että puuttuva auktoriteetti on keskustellut tilanteesta ja selittänyt mitä tilanteessa tapahtuu. Keskeisiä piirteitä nuorten välisessä kommunikaatiossa on kunnioitus nuorta kohtaan sekä ystävällinen, rento, kohtelias ja rauhallinen puhetapa (Lampela & Leppävuori & Puomilahti 2016, 185).

Verrattaessamme haastattelemiemme nuorten määrää kaikkiin kauppakeskuksessa aikaansa viettäviin nuoriin voimme todeta, että otanta nuorista on varsin pieni. Haastateltujen nuorten puheista kuuluikin, että osa heidän kavereistaan ja ystävistään tuntee paremmin nuorten oman järjestyksenvalvojan, ja haastatellut nuoret olivat kohdanneet nuorten oman järjestyk-

senvalvojan juurikin heidän kautta. Näin ollen saimme vaikutelman siitä, että osalle kaupakeskuksessa aikaansa viettävistä nuorista nuorten oman järjestyksenvalvojan merkitys on huomattavasti suurempi kuin haastattelulle ryhmälle. Tämä selittyy sillä, että nuorten oma järjestyksenvalvoja vaikuttaa tekevän työtään pitkälti oman persoonansa kautta, jolloin yksilöiden väliset kemiat ovat vahvemmassa roolissa. On helpompi lähestyä ja jutella nuorisjoukolle, jos tuntee osan nuorista sekä tietää nuorten suhtautuvan positiivisesti lähestymisyhteyteen. Kyse voi myös olla osaltaan myös siitä, että nuorten oma järjestyksenvalvoja on kohdennanut työpanostaan enemmän aikuisen kontaktia tarvitseville nuorille tai niille nuorille, jotka aiheuttavat enemmän järjestyshäiriöitä. Tällainen intensiteetin huomioiminen olisikin nuorten oman järjestyksenvalvojan tehtävissä hyvin tärkeää, sillä nuorisotyölle jäävä aika on lopulta hyvin pieni.

Nuoret toivat selvästi esiin, että nuorten oman järjestyksenvalvojan läsnäolo olisi myös silloin hyvä asia, kun nuoret kohtaavat häiriökäyttäytymistä muilta kauppakeskuksen asiakkailta. Suuri osa tapahtuvasta häirinnästä jää tulematta ilmi ja on piilorikollisuuden asteella, joten nuoret haluaisivat kertoa kohtaamistaan tilanteista järjestyksenvalvojille. Nuoret kokivat, että olisi helpompi puhua tutulle henkilölle ja myös kauppakeskuksen valvonta saisi tästä synergiaetuja osaamalla kiinnittää huomion oikeisiin asioihin.

Kaikki haastatteluun osallistuneet nuoret joko kertoivat tai tukivat toisten nuorten mielipidettä siitä, että ajatus nuorten omasta järjestyksenvalvojasta on hyvä. Nuoret kokivat, että nykyisellään kauppakeskuksen aikuiset ovat melko erillään ja kaukana nuorista, mutta olisi hyvä jos heillä olisi tuttu ja turvallinen henkilö jolle puhua. Tähän tarpeeseen nuorten oma järjestyksenvalvoja voisi vastata hyvin. Erityisesti järjestyksenvalvojat koettiin nuorten keskuudessa jopa pelottaviksi aikuisiksi, johtuen siitä, että nuoret kohtaavat järjestyksenvalvoja lähinnä ongelma- ja häiriötilanteissa. Nuorten mukaan nuorten oman järjestyksenvalvojan malli voisi vähentää ennakkoasenteita, joita nuorilla on järjestyksenvalvojia kohtaan.

Nuorten omalla järjestyksenvalvojalla voisi olla myös suuri merkitys ympäröivää työyhteisöä kohtaan. Nuorten oman järjestyksenvalvojan antama positiivinen viesti voisi vähentää kaupakeskuksessa nuorten aiheuttamia järjestyshäiriöitä. Myös nuorten positiiviset kokemukset järjestyksenvalvojista voisivat helpottaa muiden järjestyksenvalvojien työtä, sillä nuoret voisivat puhua heille mahdollisesti ilman kaikkein vahvimpia ennakkoasenteita.

Nuorten oman järjestyksenvalvojan merkitys ulottuu myös kauppakeskuksen kaupoille, liikkeille ja muille yrittäjille. Nuorten oma järjestyksenvalvoja voisi viedä kauppiaille viestiä nuorten hengailemisen nykytilasta, hän voisi opettaa nuorten kohtaamista, viedä viestiä niistä nuorista, jotka aiheuttavat ongelmia, sekä toimia osittain linkkinä nuorten ja kauppiaiden vä-

lillä. Jotta tällainen yhteistyö sujuisi saumattomasti, näkisimmekin tärkeäksi järjestää viikoittaisia yhteistyöpalavereja elinkeinonharjoittajien, nuorten oman järjestyksenvalvojan ja muun valvonnan kesken. Näihin palaveriinkin voisivat osallistua myös kaikki muut henkilöt, jotka joutuvat kohtaamaan työssään kauppakeskuksissa oleskelevia nuoria.

6.4 Erovaisuudet ja yhdenmukaisuudet nuorten ja nuorten oman järjestyksenvalvojan käsityksissä

Nuorten haastatteluissa saadut tulokset olivat hyvin samankaltaisia nuorten oman järjestyksenvalvojan ja palveluesimiehen haastatteluiden kanssa. Kaikki osapuolet kokivat, että hanke on käynnistynyt hyvin ja että sillä on ollut vaikutusta nuorten hengailukulttuuriin. Nuoret, jotka eivät tunteneet nuorten omaa järjestyksenvalvojaa, tuottivat hyvin pitkälti samankaltaisia ideoita hankkeesta kuin työn toteutus on tällä hetkellä.

Nuorten odotukset nuorten oman järjestyksenvalvojan kanssa toimimisesta tuntuivat olevan hyvin matalalla: nuoret toivoivat järjestyksenvalvojaa, joka silloin tällöin kyselisi nuorten kuulumisia ja heidän ajatuksiaan mahdollisista häiriöistä. Näin ollen koulutetun Nuorten oman järjestyksenvalvojan -malli voi olla hyvinkin ylimitoitettu ja resurssit voisi käyttää tehokkaammin kohdennettaessa ne koko työyhteisölle. Toisaalta tällaisia nuorten kohtaamiseen valmistavia koulutuksia Nuorten Palvelu ry järjestää jo tällä hetkellä (Puomilahti, 2016).

Nykyisellään vain yhdelle henkilölle on annettu runsaasti koulutusta ja työnohjausta nuorten kanssa toimimiseen sekä hänen työajastaan on varattu puolet nuorisotyöhön. Myös tämän yhden henkilön vastuulla on viedä tietoa nuorista lopulle työyhteisölle. Tuloksellisempaa voisi olla, jos kaikille kauppakeskuksessa vakinaisesti toimiville järjestyksenvalvojille annettaisiin lyhyt koulutus nuorten kanssa toimimiseen ja koko työyhteisölle lanseerattaisiin toimintamalleja nuorten kohtaamiseen. Esimerkiksi nuoret toivat haastatteluissa ilmi, että he pitivät nuorten oman järjestyksenvalvojan tavasta kysyä arkipäiväisiä kuulumisia. Koulutusmateriaalia voisi koostaa Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilusta saatujen kokemusten perusteella. Koulutuksen ei tulisi kohdistua vain yhden järjestyksenvalvontayrityksen työntekijöihin, vaan kaikkiin kauppakeskus Iso Omenassa työskenteleviin järjestyksenvalvojiin. Mallia ja koulutuksia voisi myös järjestää muissa järjestyksenvalvontakohteissa. Yksi nuorten kohtamista edesauttava koulutus voisi olla esimerkiksi motivoivan keskustelun koulutus. Tällaiset koulutukset auttaisivat järjestyksenvalvoja myös laajemminkin työssään: samat lähestymis-, keskustelu- ja toimintatavat toimivat myös aikuisia kohdatessa.

Kaikista tärkein yhteinen huomio, jonka nuorten oma järjestyksenvalvoja on nuorten kanssa tehnyt, on nuorten suhtautumisen muutos järjestyksenvalvoja kohtaan. Ennen hanketta järjestyksenvalvojat ovat olleet nuorille pelkkiä auktoriteetteja, mutta heidät nähdään nykyään

yhä enemmissä määrin normaaleina ihmisinä. Nuorten oma järjestyksenvalvoja kertoikin, että hän on tietoisesti tehnyt aktiivista työtä tämän muutoksen saavuttamiseksi.

Nuoret totesivat haastatteluissa, että kaikkien järjestyksenvalvojien tulisi olla nuorten oman järjestyksenvalvojan kaltaisia. Kysyimmeikin tästä ajatuksesta nuorten oman järjestyksenvalvojan ja palveluesimiehen haastatteluissa ja molemmat totesivat, että asiaa on pohdittu ja se olisi positiivinen muutos. Heidän mukaansa asian voisi toteuttaa niin, että jollekin ryhmälle järjestyksenvalvoja voisi antaa nykyistä nuorten oman järjestyksenvalvojan koulutusta suppeamman koulutuksen sekä nykyisiä kokemuksia voisi käyttää hyödyksi uusien järjestyksenvalvojien perehdytyksessä.

Haastatteluiden eroavaisuudet tutkittavasta ilmiöstä näkyivät oikeastaan siinä, että luonnollisesti jokainen haastateltava vastasi omasta lähtökohdastaan. Siinä missä nuoret toivat esiin omia ajatuksiaan kokeilusta, vastasivat nuorten oma järjestyksenvalvoja ja palveluesimies usein ammatillisesta näkökulmasta. Näin ollen vastaukset täydensivät toisiaan hyvin, sekä antoivat laajemman näköalan tutkittavaan ilmiöön. Tämä kertoo siitä, kuinka järjestyksenvalvonta näyttäytyy eri lailla eri ihmisille ja erityyppisille ihmisryhmille riippuen siitä ovatko he valvonnan kohteena tai sen tuoman turvan hyödyntäjiä kauppakeskuksen asiakkaina ollessaan.

Mäkinen (2007, 76) käsittelee pro gradu-tutkielmansa johtopäätöksissä järjestyksenvalvontaa puolijulkisissa tiloissa ja toteaa, että Suomessa puolijulkinen tila on sallivampi kuin muualla maailmassa. Esimerkkinä hän kertoo, että muualla maailmassa nuoria kohdellaan ryhmänä, mutta Suomessa tällaista pyrkimystä ei ole. Mielestämme Nuorten oma järjestyksenvalvoja -kokeilu nivoutuu hienosti yhteen Suomen sallivampaan ilmapiiriin, sillä se nostaa nuoret yksilöinä esiin. Kokeilu myös tarjoaa yksilöille mahdollisuuden kiinnittyä turvallisiin aikuisiin, joita muualla maailmassa pidetään vain auktoriteetteina. Tällaisen suuremman yleismaailmallisen positiivisen esimerkin vuoksi hankkeen laajentaminen olisi myös tärkeää.

Jos kaikki järjestyksenvalvojat kohtaisivat nuoria oma-aloitteisimmin, nuoret kunnioittaisivat heitä enemmän verrattuna nykyiseen pelon ja jäykkyyden luomiin mielikuviin verrattuna. Hyvät keskusteluvälit vähentäisivät myös osaltaan häiriökäyttäytymistä ja järjestyksenvalvojat saisivat nuorilta ensikäden vihjetietoja kauppakeskuksessa tapahtuneista häiriöistä. Tämä kaikki vähentäisi järjestyksenvalvojien nykyistä työtaakkaa. On myös hyvin todennäköistä, että nuorten aktiivinen kohtaaminen ei vaatisi juurikaan lisäresursseja, sillä se voisi tapahtua järjestyksenvalvojalle itselleen sopivana ajankohtana, jolloin hän suorittaisi aktiivisesti yleistä valvontaa. Nuorten haastatteluissa nousikin jo ilmi, että kokeilun aikana osaltaan kokemus järjestyksenvalvojista on muuttunut positiivisempaan suuntaan. Myös nuorten oman järjestyksenvalvojan ja palveluesimiehen haastattelu toi esiin, että työtä mielikuvien muuttamisen vuoksi on aktiivisesti tehty nykyisen kokeilun aikana.

7 Pohdinta

Seuraavassa osiossa tulemme pohtimaan aluksi omaa ammatillista toimintaamme sekä opinnäytetyöprosessin hallintaa. Tämän jälkeen tulemme pohtimaan nuorten oma järjestyksenvalvoja-kokeilun jatkotarvetta sekä esittämään erilaisia kehitysideoita. Eettisyyttä ja luotettavuutta olemme pohtineet jo kohdissa 4.6 ja 4.7.

7.1 Oman ammatillisen toiminnan reflektointi & opinnäytetyöprosessin hallinta

Mielestämme onnistuimme toimimaan melko hyvin ammatillisista lähtökohdista opinnäytetyöprosessin aikana. Tavoitteenamme olikin, että olisimme mahdollisimman ammatillisia haastattelujen aikana, mutta samalla kuitenkin halusimme olla mahdollisimman avoimia ja positiivisia, jotta saisimme lievennettyä itse haastattelutilannetta.

Haastattelujen aikana olimme positiivisesti yllättyneitä siitä, kuinka hyvän keskusteluyhteyden saimmekaan lähes kaikkien haastateltujen kanssa. Kuitenkin litteroidessamme haastatteluja jokainen meistä huomasi, että jokaisella haastattelijalla oli omia haastattelumaneeereja, jotka saattoivat vaikuttaa lievästi haastateltuihin. Löysimme seuraavia maneeereita haastattelun toteutuksista: haastateltujen mukailu pienin äännähdyksin, suljettujen jatkokysymysten esittäminen, kiirehtiminen seuraavaan kysymykseen ja pienet poikkeamat teemojen ulkopuolelle.

Suoritimme myös nuorten oman järjestyksenvalvojan ja palveluesimiehen haastattelun, vaikka tämä pitkitti opinnäytetyön valmistumista ja olimme aiemmin sopineet, että tätä haastattelua emme suorittaisi. Mielestämme tarvitsimme tämän alkuperäiseen suunnitelmaan kuulumattoman lisähaastattelun, jotta saisimme opinnäytetyöstä luotettavamman ja monipuolisemman. Halusimme myös lähestyä asiaa oikeassa järjestyksessä: otimme ensin yhteyttä Nuorten Palveluun ja nuorten oman järjestyksenvalvojan esimieheen, jotta saimme haastattelulle siunauksen hankkeen toteuttajaosapuolilta. Haastattelun järjestäminen sujui melko vauhtomasti, sillä saatuamme Nuorten Palvelu ry:ltä luvan haastatteluun otimme yhteyttä palveluesimieheen. Hänen kanssaan sovimme, että palaamme tammikuussa asiaan jolloin hän voi ottaa haastattelun huomioon työvuorosuunnittelussa. Lopulliseksi haastattelupäivämääräksi valikoitui 20.1.2017.

Opinnäytetyöprosessin hallinnassamme oli paljon kehitettävää. Opinnäytetyöprojektimme venyi ajallisesti erittäin paljon siitä, mitä olimme luvanneet opinnäytetyöntilaaajalle. Syynä vii-

västykseseen oli se, että jokainen opinnäytetyöntekijöistä teki kokopäiväisesti töitä, pitkät välimatkat toisiimme nähden haittasivat yhteydenpitoa, sekä koimme ennalta suunnittelemattomia esteitä (huoltajien suostumuksien palautuminen, täydentävät haastattelut ja nuorten oman järjestyksenvalvojan haastattelu). Emme myöskään hahmottaneet opinnäytetyön aikataulua ja kuormittavuutta oikein suunnittelu- ja ideavaiheessa.

Olisimme voineet ottaa prosessin aikana myös opinnäytetyön tilaajan paremmin huomioon. Pidimme Nuorten Palvelu ry:hyn kyllä yhteyttä, mutta liian usein yhteydenpito oli Nuorten Palvelun käynnistämää. Opinnäytetyön ohjaajaamme pidimme melko hyvin yhteyttä sekä tarjosimme hänelle luettavaksi useita eri versioita opinnäytetyöstä. Välillä opinnäytetyön ohjaajamme haastoi meitä todella paljon työn teon aikana sekä tarjosi meille vaihtoehtoisia tapoja ja ideoita toteuttaa työ. Pyrimme kuitenkin pitämään opinnäytetyön fokuksen työelämälähtöisenä, ja halusimme vastata mahdollisimman pitkälle opinnäytetyön tilaajan tarpeeseen.

Pyrimme myös siihen, että opinnäytetyön fokus olisi pysynyt mahdollisimman keskeisesti aiheessamme, eli nuorten kokemuksissa nuorten omasta järjestyksenvalvojasta. Työtä lukiessa voi kuitenkin huomata, että työn fokus on hieman liikkunut. Olemme tutkineet hieman myös nuorten oman järjestyksenvalvojan taustailmiöitä, eli nuorten hengailun nykytilaa, turvallisuutta ja järjestyksenvalvontaa. Aiheiden käsittelyn tarpeellisuus on kuitenkin mielestämme lukijalähtöistä ja auttaa ymmärtämään tutkimamme hengailuilmiötä: itse koimme, että aiheiden käsitteleminen selkeyttää ymmärrystä nuorten oman järjestyksenvalvojan työn nykytilasta kauppakeskus Iso Omenassa.

7.2 Kokeilun jatkotarve ja kehitysideoita

Haastattelujen perusteella voimme todeta, että nuoret pitivät nuorten oman järjestyksenvalvojan mallia erittäin tervetulleena konseptina. Myös nuorten oman järjestyksenvalvojan ja palveluesimiehen haastattelut vahvistivat tätä kokemusta. Nuorten oman järjestyksenvalvojan tavanneet nuoret pitivät hänen kohtaamistaan pelkästään positiivisena kokemuksena. Nuoret, jotka häntä eivät olleet tavanneet, pitivät ajatusta nuorten omasta järjestyksenvalvojasta hyvänä sekä keksivät lähes ainoastaan positiivisia puolia konseptista. Vain yksi nuori, joka ei tuntenut nuorten omaa järjestyksenvalvojaa toi esiin, että hänen mielestään hanke ei voisi toimia.

Haastatelluista suurin osa ei kuitenkaan ollut kuitenkaan tavannut nuorten omaa järjestyksenvalvojaa tai ei tunnistanut häntä. Tämä voi olla suurelta osin seurausta siitä, että kauppakeskuksessa hengailevien nuorten määrä on erittäin suuri, eivätkä näin ollen projektille varatut resurssit ole olleet välttämättä riittäviä. On myös huomioitava, että haastattelemamme nuo-

ret voivat kuulua osittain nuorten joukkoon, joiden kanssa ei ole tarkoituksellisesti tehty nuorisotyötä. Resurssit on siis voitu kohdentaa toisiin nuoriin, joiden kohdalla työmuodon on arveltu olevan vaikuttavampaa.

On myös mahdollista, että osa haastatelluista nuorista oli tavannut nuorten oman järjestyksenvalvojan, vaikka he kertoivat etteivät ole tätä tavanneet. Useampi haastateltu nuori epäroï vastauksessaan, kun kysyimme tuntevatko he nuorten omaa järjestyksenvalvojaa. Tämä voi johtua pitkälti nuorten oman järjestyksenvalvojan normaalista ja rennosta tyylistä kohdata nuoria, sekä siitä, että hän ei ole tietoisesti korostanut omaa rooliaan verrattuna muihin järjestyksenvalvojiin.

On kuitenkin väistämätön fakta, että ihmisten kohtaaminen tapahtuu pitkälti oman persoonallisuuden pohjalta. Kohtaamisessa vaikuttaa hyvin vahvasti ihmisten keskinäiset kemiat, jotka ovat hyvin vaikeita määrittää tai muuttaa. Näin ollen usean järjestyksenvalvojan malli antaisi myös tilaa erilaisten nuorten ja erilaisten järjestyksenvalvojien kohtaamisille. Nuorilla olisi myös enemmän mahdollisuuksia löytää ja muodostaa positiivisia kokemuksia luotettaviin aikuisiin kauppakeskuksessa, eikä työ identifioituisi pelkästään yhteen henkilöön.

Mieleemme myös nousi ajatus siitä, että voidaanko edes olettaa kaikkien järjestyksenvalvojien olevan luonteeltaan sopivia tekemään nuorisotyötä? Moni järjestyksenvalvoja on varmasti hakeutunut työhönsä nimenomaan tekemään turvallisuusalan töitä, eikä niinkään nuorisoi- tai sosiaalityötä. Vaikka hekin varmasti hoitavat työnsä kunnialla ja ylpeydellä, niin heidän työskentelytapansa voi poiketa hyvin vahvasti nuorten oma järjestyksenvalvoja kokeilun sisältämästä työskentelystä. Tällaiset lähinnä turvallisuuteen orientoituneet järjestyksenvalvojat pitää kuitenkin nähdä työyhteisön vahvuutena, sillä heidän pelkkä läsnäolonsa voi rauhoittaa tilanteen ja näin luoda suotuisan ympäristön oleskelulle. Hankkeessa tulisikin miettiä työnjaon ohella, mitä osa-alueita uusien järjestyksenvalvojien rekrytoinnissa tulisi painottaa ja kuinka paljon.

Koko työyhteisön kouluttamisen malli ei olisi myöskään yhtä haavoittuvainen kuin nykyinen nuorten oman järjestyksenvalvojan malli. Nykyisellään nuoret muodostavat hyvän henkilösuhteen vain yhteen henkilöön, mutta tilanteet muuttuessa (sairastuminen, loma-ajat tai jopa työpaikan vaihtaminen) nuorilla ei ole ketään luottohenkilöä kauppakeskuksessa. Toki jos nykyistä mallia haluttaisiin laajentaa, on todettava, että nykyiset resurssit ovat varsin riittämättömät. Nuorten omia järjestyksenvalvojia tulisi olla useampia, jotta nuorilla olisi enemmän mahdollisuuksia lähestyä heitä ja projekti tavoittaisi useampia henkilöitä. Nykyisellään projektin vaikuttavuus ei ulotu kaikkiin kauppakeskuksessa aikaansa viettäviin nuoriin.

Kuluvan syksyn aikana onkin järjestetty jo yksi koulutustilaisuus, johon on osallistunut 20 Securitas oy:n järjestyksenvalvojaa. Koulutus on liittynyt nuorten kohtaamiseen ja nuorten oman järjestyksenvalvojan saamiin kokemuksiin. (Puomilahti, 2016.) Olisikin tärkeää, että vastaavanlaiset koulutukset jatkuisivat ja niitä järjestettäisiin kaikille kauppakeskuksessa työskenteleville järjestyksenvalvojille. Koulutukset ovat tärkeitä, vaikka nuorten oman järjestyksenvalvojan malli haluttaisiin pitää nykyisellään ja jatkossa koulutettaisiin nykyisen kaltaisia nuorten omia järjestyksenvalvojia lisää. Ajan kuluessa Nuorten Palvelu ry voisi työstää ja kasata koulutusoppaan, jonka avulla koulutuksien sisällöt yhtenäistyisivät ja kokeilua voitaisiin laajentaa myös muihin kaupallisiin tiloihin.

On myös mahdollista, että haastatellut nuoret eivät olleet erottaneet nuorten omaa järjestyksenvalvojaa muista järjestyksenvalvojista ja tästä syystä he sanoivat, että eivät ole tavanneet häntä. Näin ollen tulisikin pohtia, että miten hänestä saataisiin välitettyä informaatiota nuorille, sillä tämän hetkinen nuorten oma puskaradio ei ole tarpeeksi voimakas väline. Nuorten oman järjestyksenvalvoja voisi olla myös paremmin erottuva muihin järjestyksenvalvojiin verrattuna: erilaisuuden ei tarvitsisi olla suuri, esimerkiksi suurempi nimikyltti, jossa lukisi ”Nuorten järjestyksenvalvoja” riittäisi parempaan tunnistamiseen. Myös tiedottaminen hankkeesta voisi olla nykyistä parempaa: tiedottaminen hankkeen alussa on ollut hyvin aktiivista ja toimivaa, mutta se on jäänyt taka-alalle hankkeen vakiinnuttaessa paikkansa.

Pohdimme myös, että tarvitseeko nuorten välttämättä erottaa sitä, että joku kyseinen järjestyksenvalvoja on nimenomaan nuorten oma järjestyksenvalvoja. Jos erottelua nuorten oman järjestyksenvalvojan ja muiden järjestyksenvalvojien välillä ei tehdä, voi nuoret mieltää yhden henkilön erilaisen työotteen koskemaan järjestyksenvalvojia yleisesti. Jos taas nuorilla on tieto siitä, että kyseinen järjestyksenvalvoja lähestyy nuoria tällä tavalla työroolinsa vuoksi, voi työ henkilöityä vahvemmin vain yhteen henkilöön.

Nuorilta saimme myös kommentin siitä, että tuttu järjestyksenvalvoja voisi auttaa piilorikollisuuden tuomista näkyväksi. Nuoret puhuisivat helpommin luotettavalle aikuiselle tärkeistä asioista ja nuoret voisivat antaa niin sanottua ”vihjetietoa” järjestyksenvalvojille. Nuorten oman järjestyksenvalvoja -projektiin laitettut lisäresurssit saattaisivat siis auttaa rikosten selvittämisessä ja loppujen lopuksi vähentää järjestyksenvalvonnan kokonaisresurssitarvetta. Tällainen toiminta saattaa myös kääntyä nuorten omalle järjestyksenvalvojalle taakaksi, sillä rikosten selvittämiseen kuluva aika vie työaikaa pois nuorten parissa tehtävältä työltä.

Hankkeen mahdollisesti laajentuessa on myös nuoret osallistettava mukaan päätöksentekoon, sillä loppujen lopuksi hanke koskee nuoria. Paras nuorten osallistamistapa olisikin vuorovaihteellinen suunnittelu, sillä nuorten kanssa toimimista voidaan pitää vähintäänkin kumppa-

nuustasona. Tällöin nuorille annettaisiin oikeita vaikutusmahdollisuuksia, mutta huomioon tulee ottaa, jos jotkut nuoret eivät halua tai voi osallistua suunnitteluun. Hankkeen vetäjän tulisi tiedostaa tarkasti menetelmät, joita nuorten kanssa työskentelyssä käytetään (Horelli 2006, 75).

Hankkeen jatkon osalta olisi myös erittäin tärkeää, että nuorten omaa järjestyksenvalvojaa kuultaisiin mahdollisimman paljon. Hänellä on kuitenkin olemassa käytännön tieto ja kokemus tehtävästä työstä, joten hänen kauttaan saadaan luotettavaa tietoa. Nuorten omaa järjestyksenvalvojaa kannattaisi käyttää myöskin koulutuksissa hyödyksi, jotta hän voisi jakaa kollektiivisesti tietoa uusille tuleville nuorten omille järjestyksenvalvojille. Jos kuitenkin häntä halutaan käyttää edellä mainitulla tavalla, tulee se huomioida työn kuormittavuudessa. Realismia on se, että jo tällä hetkellä hänen resurssinsa ovat varsin pienet, joten olisi toivottavaa, että kehittämistyöhön varattu aika ei olisi nuorilta pois.

Selvää on kuitenkin se, että projektin jatkotarve on potentiaalisesti suuri. Se mitä erilaisia resurssinkohdentamismahdollisuuksia projektilla on, tulisi asettaa jatkossa tarkastelun alle. Jos nykyistä mallia laajennettaisiin ja koulutettaisiin useampia nuorten omia järjestyksenvalvojia, olisi sen vaikutus yksilöiden tasolla suurempi. Jos samat resurssit päätettäisiin kohdentaa koko järjestyksenvalvojien työyhteisön kouluttamiseen, olisi vaikutus luultavasti yleisestävämpi. Toteutustavasta huolimatta Nuorten Palvelu ry on luomassa jotakin uutta ja tärkeää yhdessä kauppakeskus Iso Omenan kanssa.

Lähteet

- Anttila, P. 1998. Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. Akatiimi. Viitattu 11.3.2017.
<https://metodix.fi/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/#top>.
- Duodecim. 2010. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Konsensuskokous 1.-3.2.2010. Konsensuslausema.
- Citycon oyj. Viitattu 3.5.2016. <http://www.citycon.com/fi/kauppakeskukset/iso-omena>.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Jyväskylä: Gummerus.
- Franck K. & Stevens Q. (toim.) Loose Space. London: Routledge, 1-33.
- Finlex.fia. Viitattu: 5.5.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>.
- Finlex.fib: laki järjestyksenvalvojista. Viitattu: 9.5.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990533>.
- Finlex.fic. Viitattu 17.11.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>.
- Gehl, J. 2011. Life between buildings. Using public space. Island press.
- Honkasalo, V. & Souto, A. & Suurpää, L. 2007. Mikä tekee nuorisotyöstä monikulttuurisen? Kokemuksia, käytäntöjä ja haasteita 10 suurimmassa kunnassa. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura verkkojulkaisuja 16.
- Horelli, L. 2006. Lapset ja nuoret osallistujina. Työpapereita 9/2006. Stakes.
- Hirsjärvi, Sirkka, Pirkko Remes ja Paula Sajavaara (2000). Tutki ja kirjoita. Tammi, Helsinki. Iso-omena. Viitattu: 5.5.2016. <http://hanke.isoomena.fi/>.
- Järveläinen, E. 2016. ”Kivistön kauppakeskuksen ja kaupunkikeskuksen nuorisotyö (KiKe)” - hankkeen loppuraportti. Laurea Julkaisut 60. Viitattu 31.3.2017.
- Järveläinen, E., Mäkelä, P. & Tasanko, P. 2016. *Nuoret mukana suunnittelemassa Kivistöä, case Vantaa*. Teoksessa Pauliina Lampela, Mikko Leppävuori & Ilkka Puomilahti (toim.) Hengailua, kohtaamisia ja yhdessä olemista - Nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Nuorten Palvelu ry.
- Keskinen, K. & Lehtonen, S. & Leino, M. 2011. Kaikki tiet vievät Hansaan - Nuorten ajanvietto osana kauppakeskuksen arkea. Nuorisotutkimus -lehti 4/2011.
- Kajaanin ammattikorkeakoulu 2015. Viitattu 17.11.2016.
<http://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Laadullisen-analyysi-ja-tulkinta/teemoittelu>.
- Kananen, J. 2008. Kvali, Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän yliopistopaino. Jyväskylä.
- Laatikainen, T. 2012. Varhaisnuorten emotionaaliset, sosiaaliset ja toiminnalliset vapaa-ajan ympäristöt pääkaupunkiseudulla. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto.

Lampela, P. & Leppävuori, M. & Puomilahti, I. (toim.). 2016. Hengailua, kohtaamisia ja yhdessä olemista. Nuoruuden elementtejä ja työmuotoja julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa. Nuorten Palvelu ry.

Lampela, P. & Nuotio, N. 2014. Nuori eli hengailija, häirikkö, asiakas - kulissina kauppakeskus. Kauppakeskusten nuoret -hankkeen loppuraportti. Nuorten Palvelu ry.

Leppävuori, M. & Nuotio, J. & Strengell, H. 2013. Tavoitteen(a) kohtaaminen - ABC kohtaa nuoria -hankkeen loppuarvioinnin raportti. Nuorten Palvelu ry.

Länsimetron verkkosivut. Viitattu: 7.12.2016. <http://www.lansimetro.fi/tietoa-hankkeesta/usein-kysyttya.html>.

Mediatutkimus goes kaupunki. Viitattu 3.2.2017.
<http://mediaviestinta.fi/arkisto/index.php/mv/article/viewFile/681/663>.

Metsämuuronen, J. 2006. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 2.laitos. 3.uudistettu painos. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Määttä, M. & Tolonen, T (toim.). 2011. Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki.

Mäki, P. 2012. Kaupunkitila osana nuorten arkea. Hengailun tiloja suomalaisessa lähiössä. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Mäkinen, E. 2007. Puolijulkisen tilan kontrolli kauppakeskuksessa. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto.

Niemelä, P. & Lahikainen, A. (toim.) 2000. Inhimillinen turvallisuus. Vastapaino.

Nikoskinen, E. Nuorten abc-hengailu ilmiönä, tulkintoina ja toimenpiteinä. ABC-liikennemyymlät ja nuoret -tutkimushankkeen loppuraportti. Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 18, 2011. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Nuorten Palvelu ry. 2016. Nuorten reviiireillä -projekti loppuraportti. Projektin toiminta-aika 1.3.2014-31.12.2016.

Nuorten Palvelu ry:n verkkosivut. Viitattu 18.10.2016
<http://nuortenpalvelu.fi/hankkeet/toiminta/nuorten-reviireilla-projekti/>.

Nuorten Palvelu ry:n verkkosivut. Viitattu 3.5.2016. <http://nuortenpalvelu.fi/hankkeet/toiminta/nuorten-reviireilla-projekti/nuorten-oma-jarjestyksenalvoja/>.

Ogbeide, I. 2015. Nuoret kaupunkitilassa - tapaustutkimus nuorten hengailun tiloista Helsingin Vuosaaressa. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto.

Puomilahti, I. 2016. Kommentteja opinnäytetyöhön. Sähköpostiviesti 21.11.2016 Vastaanottaja T. Toikka.

Snellman, K. & Lehtonen, P & Van Aerschot, L. 2016. Työtön ja kouluttamaton syrjäytynyt - vai osaava ja aktiivinen nuori? Artikkelikokoelmasta Sosiaalipolitiikan lumoa. Toim. Halmetoja, A. & Koistinen, P. & Ojala, S. Tampereen yliopisto.

Soanjärvi, K. 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 413. Jyväskylän yliopisto.

Tani, S. 2011. Oikeus oleskella? Hengailua kauppakeskuksen näkyvillä ja näkymättömillä rajoilla. Alue ja Ympäristö -lehti 2/2011.

Tani, S. 2010. Hengailun maantiede ja nuorisotutkimuksen eettiset ongelmat. Kasvatus & Aika-lehti 3/2010.

Tilastokeskus. 2017. Teemahaastattelu. <https://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/03/>. Viitattu: 12.2.2017.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. 6., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta
http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. Viitattu 9.3.2017.

Tutkimuseettinen toimikunta. 2010. Tutkimuseettisen toimikunnan kokous 17.3.2010. Ote pöytäkirjasta.

Ukk-instituutti. Viitattu: 5.5.2016. http://www.ukkinstituutti.fi/ammattilaisille/terveysliikunnan-suositukset/lasten_ja_nuorten_liikuntasuositukset.

White, R. 1998. Public spaces and community crime prevention. University of Melbourne. Department of Criminology.

Yle verkkouutiset. <http://yle.fi/uutiset/3-5921747>. Uutinen julkaistu: 12.11.2009. Viitattu: 6.12.2016.

Kuviot

Kuvio 1: Turvallisuuden tunne Iso Omenassa	34
Kuvio 2: Nuorten oman järjestysvalvojan tunnettavuus haastateltujen nuorten keskuudessa	40

Liitteet

Liite 1: Nuorten haastattelun runko

Minkä ikäinen olet?
Millä tulette kauppakeskukseen?
Kuinka paljon aikaa vietätte kauppakeskuksessa?
Kuinka pitkiä aikoja vietätte täällä (kauppakeskuksessa) kerrallaan?
Kenen kanssa vietätte aikaa kauppakeskuksessa?
Missä vietätte aikaanne täällä kaupakeksuksessa?
Onko kauppakeskuksessa jotain muutettavaa?
Onko kauppakeskussa jotakin erityisen positiivista?
Miten tärkeäksi koette, että saatte hengailla juuri täällä kauppakeskuksessa?
Miten turvalliseksi koette olonne kauppakeskuksessa?
Mitkä seikat ovat saaneet olonne turvattomaksi tai turvalliseksi?
Edesauttavatko järjestyksenvalvojat turvallisuuden tunnetta?
Millainen kauppakeskuksen ilmapiiri on nuoria kohtaan?
Oletteko kokeneet järjestyksenvalvojien tai muun henkilökunnan joskus toimineen väärin teitä kohtaan?
Mitä muuta ajattelette kauppakeskuksen järjestyksenvalvojista?
Oletteko kuulleet nuorten omasta järjestyksenvalvojasta?
Millainen nuorten oman järjestyksenvalvojan tulisi olla?
Kuinka usein olet kohdannut nuorten oman järjestyksenvalvojan?
Miten nuorten oma järjestyksenvalvoja lähestyi teitä ja mitä tapaaminen piti sisällään?
Mitä ajattelit nuorten oman järjestyksenvalvojan toiminnasta?
Koitko sen hyväksi asiaksi tai oliko siinä jotain negatiivista?
Mitä mieltä olisitte, jos tällainen nuorten oma järjestyksenvalvoja työmuoto yleistyisi?
Mitä jos kaikki järjestyksenvalvojat olisivat aktiivisempia keskustelemaan nuorille?
Haluatko vielä sanoa jotakin?

Liite 2: Nuorten oman järjestyksenvalvojan ja palveluesimiehen haastattelun runko

- Kuinka kauan olet järjestyksenvalvojana Iso-Omenassa?
 - o Onko nuorten hengailukulttuurissa tapahtunut tänä aikana muutosta?
- Kuinka hyvin oman arviosi mukaan nuorten oman järjestyksenvalvojan työmuoto on lähtenyt toimimaan?
- Millä tavoin olet itse kokenut nuorten oman järjestyksenvalvojan toimivuuden?
 - o Mitkä asiat toimivat erittäin hyvin nuorten oman järjestyksenvalvojan työssä?
 - o Mitä negatiivista löytäisit nuorten oman järjestyksenvalvojan työstä?
 - Onko kokenut työmuotoa ikinä taakaksi?
 - o Mitkä asiat ovat tulleet yllätyksenä?
- Mitä muuttaisit nuorten oman järjestyksenvalvojan työmuodossa?
- Ovatko nuorten kanssa kohtaamiset lisääntyneet nuorten oman järjestyksenvalvojan työmuodon myötä?
- Miten lähestyt nuoria ja mitä kohtaamiset pitävät sisällään?
- Kuinka hyvin kauppakeskuksessa aikaansa viettävät nuoret tuntevat sinut (nuorten oman järjestyksenvalvojan)?
- Millaisia kontakteja nuorista on tullut sinulle?
- Mitä etuja nuorten hyvästä tuntemisesta on ollut?
- Millainen työote nuorten omalla järjestyksenvalvojalla tulisi olla ja millaisia ominaisuuksia nuorten omalta järjestyksenvalvojalta vaaditaan?
- Kuinka mielestäsi nuoret ovat suhtautuneet nuorten oman järjestyksenvalvojan työmuotoon?
- Oletko saanut nuorilta suoraa palautetta nuorten oman järjestyksenvalvojan työmuodosta? Positiivista? Negatiivista?
- Miten muu työyhteisö on suhtautunut nuorten oman järjestyksenvalvojan työmuotoon?
- Kuinka hyvin nuoret erottavat sinut muista järjestyksenvalvojista juuri nuorten omaksi järjestyksenvalvojaksi?
 - o Voisiko tunnistamista helpottaa millään tavalla?
 - Olisiko paremmasta tunnistamisesta hyötyjä?
 - Olisiko paremmasta tunnistamisesta haittoja?
- Suorittamiemme nuorten haastatteluiden jälkeen meille selvisi, että kauppakeskuksen tiloja hallinnoi kaksi eri turvallisuusalan yritystä. Esimerkiksi palvelutorin, jossa haastattelemamme nuoret kertoivat hengailevan erityisen paljon, tiloja vartioi PSG turva Oy. Kuinka paljon tämä vaikuttaa työskentelyysi ja sen vaikuttavuuteen?
- Haastatteluissa tuli ilmi, että nuorten oman järjestyksenvalvojan työmuoto saattaa muuttaa nuorten mielikuvaa järjestyksenvalvojista yleisesti positiivisempaan suuntaan. Millaisin keinoin kuvittelet muuttaneesi nuorten mielikuvia?
- Eräs haastateltu nuori totesi, että kaikkien järjestyksenvalvojien tulisi olla nuorten omia järjestyksenvalvojia. Mitä ajattelet tästä ajatuksesta?
- Yksi haastatelluista (joka ei ollut tavannut nuorten omaa järjestyksenvalvojaa) nuorista totesi, että nuorten oman järjestyksenvalvojan työmuoto ei voisi toimia, sillä nuorilla on niin huonot välit järjestyksenvalvojiin yleisesti. Kuinka ennakkoluuloisia nuoret ovat olleet sinua kohtaan ja oletko pystynyt vaikuttamaan tähän?
- Mikä on näkemyksesi nuorten oman järjestyksenvalvojan työmuodon tulevaisuudesta?
 - o Tulisiko hankkeesta saatuja tietoja hyödyntää laajemmin, esim. järjestyksenvalvojien koulutuksessa?

Liite 3: Huoltajan suostumus nuoren osallistumisesta haastatteluun

Espoon kaupunki

SUOSTUMUS

Huoltajan suostumus oppilaan osallistumisesta tutkimuksen aineiston tuottamiseen

Lapsen nimi:

1 TUTKIMUKSEN TIEDOT	Tutkimuksen nimi Nuorten oma järjestyksenvalvoja erityisesti nuorten "heavy userien" näkökulmasta. Lyhyt kuvaus tutkimuksen sisällöstä (max. 160 merkkiä) Tutkimuksemme haastattelemme kauppakeskus Iso-Omenassa aikaansa viettäviä nuoria. Haastatteluiden avulla tutkimme Nuorten palvelu ry:n hanketta "nuorten oma järjestyksenvalvoja". Organisaatioyksikkö, johon tutkimus tehdään Ammattikorkeakoulu Laurea Tutkimuksen tarkoitus ☐ Pro gradu ☐ Lisensiaattityö ☐ Väitöskirja ☒ Muu opinnäytetyö ☐ Muu, mikä? <input type="text"/>	
2 TUTKIJAN TIEDOT	Etu- ja sukunimi Sami Huvinen, Jussi Marttila & Teemu Tolikka Sähköpostiosoite sami.huvinen@laurea.fi & jussi.marttila@laurea.fi & teemu.tolikka@laurea.fi Puhelin 0400000000 (Huvinen) 0400000000 (Tolikka) Tutkimuksen vastuullinen johtaja / arvo Pekka Sassi (opinnäytetyön ohjaaja) / Yliopettaja / Rikosseuraamusalan koulutuskeskus	
3 SUOSTUMUS	☐ Annan suostumukseni sille, että lapseni osallistuu edellä kuvatus tutkimustyön aineiston tuottamiseen. ☐ En anna suostumustani lapseni osallistumiseen tähän tutkimukseen.	
4 ALLEKIRJOITUKSET	Huoltajan allekirjoitus Nimensalvennys <input type="text"/> Paikka ja aika <input type="text"/>	
5 TUTKIMUSLUPA	Tutkimukselle on myönnetty Espoon sivistystoimen tutkimuslupa. N:o <input type="text"/> pvm. <input type="text"/>	